

Paulo yona leta bagubagunana ekalesiya Kolinito unai taumiya udiyedi

Buka ta hededehemasalahana

Teina ta Paulo yona leta ye kuli ekalesiya Kolinito magaina lakilakina unai taumiya udiyedi, na yona huyakulina bolimaina 54 o 55 AD.

Paulo yona kadau helabuina unai ye lau ee Kolinito magaina lakilakina unai, iya ede teha Akaiya** unai. Kolinito unai Paulo ye miya bolimai kesega yo tupwana, Eipulu 50 ye lau ee Sepetemba 51 AD. Yona paisowa Kolinito unai wasana ta hasili Apostolo yodi paisowa bukana unai (Apostolo 18:1-16).

Paulo yona huyaena Kolinito meta magai lakilakina. Tamowai se bado yodi kabapaisowa numadi, doha taukune, taupusapusa, taukabinuma, pawati hesana kopa unai sosipen yo ketele tauginaulidi, yo paisowa hekadi kadi kao udoi'udoi tauginaulidi hinage. Kolinito unai hinage koitau udoi'udoi yodi kabataba'ohu numadi, yo hinage unai ganawali ye lakikalili.

Paulo yona kadau hehaiyonana unai ye lau Epeso magaina unai ye miya na bolimai haiyona unai ye paisowa (Apostolo 19:1-40). Epeso unai Paulo yona leta bagubagunana ye kulilae Kolinito udiyedi, na leta wa nige kalidaena (1 Kolinito 5:9 wasana ku hasili). Na yoda 1 Kolinito meta Paulo yona leta helabuina kalidiyena.

** :: Akaiya meta yoda huya unai iya Giliki basileiyana tupwana.

Tenem huyana ne unai ekalesiya Kolinito unai meta sola nige se bayao yodi sunuma miyamiyana unai, kaniyona ede luwadiyena se bado siya lahinaidi se nuwabui. Yodi mauli beyabeyadi laulaudi hekadi sola se ginagin-aulidi, se haihaikawayagala yo se hinehineli yo sunuma nuwanuwatuna hekadiyo udiyedi nige se nuwamasalahakalili.

Paulo yona huyamiya Epeso unai Kolinito unai dubu tamowaidi hekadiyo se laoma na Paulo se hekata meta pilipili sahasahadi se tubu ekalesiya bodana Kolinito unai taumiya luwadiyena (1 Kolinito 1:11, 5:1). Na Paulo yona hededebeui ta lobai 1 Kolinito unai. Pilipilidiyao ede teina:

- (1) Dubu se hinehineli (1 Kolinito 1:10—4:21).
- (2) Ganawali laulaudi se tubu dubu tamowaidiyao luwadiyena (5:1-13).
- (3) Yodi helauhetala se ginaulidi nige Guiyau taukawamamohoidi yodi kabahelauhetala udiyedi (6:1-11)
- (4) Tatao hekadiyo se laulau sinesineo taudiyao se lokunedi moni hesabana udiyedi (6:12-20).
- (5) Tapwalolo unai sinesineo hekadiyo yodi kulusuma kalekona se haigabaeidi (11:2-16).
- (6) Guiyau yona kaikaigogoi gehegehena henuwaisina se heyababa (11:17-34).
- (7) Tamowai hekadiyo se hedede bena tauboiboita taba nige se tolo'uyo (15:1-58).

Hinage ekalesiya hekadi Kolinito unai leta se hetamali ye lau Paulo unai na yodi henamai hekadi se henamailau Paulo unai (7:1), siya ede,

- (8) Idohagi bena tawasola kabikabina (7:1-40)
- (9) Nige taukawamamohoi tamowaidiyao kai se kaitalasyei yodi koitau udiyedi meta ekalesiya gonowana se kaidi (8:1—11:1)

(10) Kainauya Yaluwa Tabuna ye leyama ne, idohagi bena yodi kabikabidi (12:1—14:40)

(11) Idohagi bena monitole se ginauli (16:1)

Unai ede Paulo yodi leta ta ye kuli.

Buka ta tupwana lakilakidi

- Paulo yona lautoki yo tapwalolo (1 Kolinito 1:1-9)
- Tabu se hinehineli na bena se miyagogoi (1:10—4:21)
- Laulaubiki yo lauhetala yo tawasola hedehedededi (5:1—7:40)
- Yaubada bena se hekasisiyei yo se hedebasaei na tabu se taba'ohu koitau udiyedi (8:1—11:1)
- Tapwalolo kabikabidi (11:2—14:40)
- Taubaita yodi tolo'uyo lauhekata (15:1-58)
- Monitole taudeha hesabadi (16:1-4)
- Paulo yona kadau koitalaliudi (16:5-12)
- Hededehebasiba saesaedi yo lautoki (16:13-24)

¹ Yau Paulo, Yaubada yona nuwatuyena ye yoganeigau ya hemala Yesu Keliso yona apostolo, yo hinage kada kaha Sostenisi, iya ye saguigau na leta ta ka kuli.

² Leta ta ye laowa Yaubada tausunumaena bodana Kolinito unai taumiya kalimiuyena. Yesu Keliso unai kwa sunuma ede Yaubada ye tolehesuwalagomiu na ye yoganeigomiu kwa hemala yona tamowai, maidamiyao tausunuma maudoidi teha maudoina udiyedi. Se tapwalolo yoda Guiyau Yesu Keliso hesanaena, iya ede siya yo kita maudoida yoda Guiyau.

³ Tamada Yaubada yo yoda Guiyau Yesu Keliso taba yodi kabinamwa yo yodi nuwadaumwali se toledi kalimiuyena.

Paulo yona lautoki

⁴ Huya maudoina komiu debamiuyena Yaubada ya laulautokiyeyi matawuwuna yona kabinamwa ye leyawa kalimiuyena wa Keliso Yesu unai. ⁵ Iya unai ede

Yaubada ye kainauyaikaliliyeigomiu na kwa hedehededenamwanamwa yo ginauli maudoidi kwa nuwatu-lobainamwanamwaedi. ⁶ Yaubada yona kainauya ta udiyedi Keliso wasana ya hededeheemasalaha kalimiuyena wa ye hemamohoiyei. ⁷ Unai Yaluwa Tabuna yona kainauya udiyedi nige kwa deha, na ma nuwabayaomiu kwa nayanaya yoda Guiyau Yesu Keliso yona uyoma hesabana. ⁸ Iya kabo ye hebayaogomiu na kwa tolotahitahi ye lau ee huyagehena unai, na yoda Guiyau Yesu Keliso yona uyoma mayadaina ne unai meta nige kami giluhesau. ⁹ Yaubada saha ye hedede wa meta kabo ye hemamohoiyei. Iya ye yoganeigomiu kwa laoma iya natuna Yesu Keliso yoda Guiyau maiyamiu kwa hebodakesega.

Tabu hinehineli dubu luwanaena

¹⁰ Teina unai ya hededebyaolaowa, kagu kahao, taba yoda Guiyau Yesu Keliso hesanaena bena hedehede maudoidi udiyedi kwa talamgogoi na tabu kwa hinehineli'uyoigomiu, na bena kwa hebodakesega yo nuwamiu kwa tolekesegaidi nuwanuwatu kesega unai. ¹¹ Kaniyona ede sinebada Kilo yona numa kalona tamowaidiyao hekadi yogu se hedehedede meta luwamiu ne unai kwa bom kwa haihaikawayagala'uyoigomiu. ¹² Yogu hedehedede ta kaniyona ede doha teina: Hesau ye wane, "Yau Paulo ya hemuliwatani," na hesau ye wane, "Yau Apolosa** ya hemuliwatani," na hesau ye wane, "Yau Kipasi** ya hemuliwatani," na hinage hesau ye wane, "Yau Keliso ya hemuliwatani."

¹³ Idohagi, Keliso bena kwa hekasahagahegagili? Nuwana yau Paulo se hesataulogau komiu hesabamiu?

** 1:12: Apolosa wasana ede Apostolo 18:24-25 unai. ** 1:12: Kipasi meta Petelo hesana kalina Alamaiki unai na kaniyona ede weku, gonogonowana doha kalina Giliki unai petros, iya ede kalinadaena ye hemala Petelo.

O yau hesaguyena komiu se hebabatisoigomiu? Nige!
¹⁴Yaubada ya lautokiyei meta nige hesau ya hebabatisoi,
na Kilipasi yo Gaiyasi se bom mo ya hebabatisoidi. ¹⁵Unai
nige gonowana hesau ye hedede meta yau hesaguyena
ya hebabatisoi. ¹⁶Oo mamohoi, Setepanasi yona numa
tamowaidiyao hinage yau ya hebabatisoidi. Tenem
siya ede, na nige gonowana hesau'uyo ya nuwatui.
¹⁷Matawuwuna Keliso ye hetamaligau ya laoma ta nige
bena ya hebahebabatiso, na yogu laoma ta kaniyona ede
wasa namwanamwana bena ya lauguguyaei. Nige bena
hedehedede sonosonogadiyao udiyedi, matawuwuna ena
sonoga unai ya lauguguya meta Keliso yona boita sataulo
ne unai tamowai udiyedi kabo nige kaniyona hesau.

Yaubada yona sonoga ede Sataulo unai

¹⁸Tamowai se laulau boita nige kana siga hesabana,
kalidiyena meta Yesu yona boita sataulo ne unai wasana
ne ye hemala hedehededegaibu. Na kita Keliso ye gili-
haida, wasa ta kalidawai ye masalaha ede Yaubada yona
gigibwali. ¹⁹Doha kulikuli tabuna unai ta hasili ye wane,
“Tausibasiba yodi nuwanuwatu kabo ya hetatagwaligwa-
lidi,
tausonoga yodi sonoga ne kabo ya hekaiyawasidi.”
(Aisaiya 29:14)

²⁰Na tausibasiba meta siya ede haedi? Yo buka taukita-
heksanamwanamwaena wa ede haedi? Yo hinage teina
isi ta yodi tauhededesonoga wa ede haedi? Tanoubu ta ta-
mowaidiyao yodi sibasiba meta Yaubada ye hemalahadi
ede siya yauyaule. ²¹Na yona sibasibaena ye hineli meta
tanoubu ta tamowaidiyao nige gonowana yodi sonogaena
iya se wasenei na se nuwatulobai. Sataulo wasana ka
lauguguyaei wa, tamowai hekadi se kawalupolupoei. Na
iyamo Yaubada yona hineli ye ginauli meta kaiteyadi se

kawamamohoiyei kabo ye gilihaidi. ²² Dius tamowaidiyao se henuwa bena laulau gigigigibwalidiyao se kitadi, na siya Giliki se henuwa ede bena hedehedede sonosonogadi se lapuidi. ²³ Na iyamo kai meta Keliso se hesataulo wa wasana ka wasaduwaiyei. Teina wasa ta meta Dius tamowaidiyao yodi kabakouyalayala, na dagela tamowaidiyao wa^{**} udiyedi meta ye hemala hedehedede yauyaulena. ²⁴ Iyamo Dius tamowaidiyao yo Giliki tamowaidiyao siya kaiteyadi Yaubada ye yoganeidi, kalidiyena Keliso meta Yaubada yona gigibwali yo yona sibasiba tauhemasalahadi. ²⁵ Matawuwuna ede Yaubada yona nuwatu tamowai se kawayauyaulei ne, iya ye saekalili na kabo tamowai yodi sibasiba, na se hedede bena Yaubada ye basabasa, iyamo ye bayaokalili na kabo tamowai yodi bayao.

²⁶ Kagu kahao, huyana Yaubada ye yoganeigomiu ne sola kwa nuwatui. Tamowai yodi nuwanuwatuyena meta tausibasiba nige kwa bado, yo tauwoyawoya meta nige kwa bado, yo hinage tamowai saesaedi meta nige kwa bado. ²⁷ Na Yaubada tanoubu ta unai tausupusupu tamowaidi ye kaisunuwaidi, na udiyedi bena kabo tausibasiba ye hemwadinedi, yo hinage tamowai nige yodi gigibwali Yaubada ye kaisunuwaidi bena tamowai gigigigibwalidi ye hemwadinedi. ²⁸ Yo hinage tanoubu ta unai tamowai se kitakitadobidobiyei yo nige se henuwa na se hedede nige yona namwanamwa hesau, Yaubada ye kaisunuwai na unai tanoubu ta saha se kitahesae'usei wa ye hetatagwaligwali. ²⁹ Unai nige gonowana tamowai hesau Yaubada matanaena ye bom ye hededetausaei'uyoi. ³⁰ Yaubada debanaena kwa laoma Yesu Keliso unai, na Keliso ye hemala yoda sibasiba yona kabalaoma. Iya ye

****** **1:23:** Dagela tamowaidiyao ta, siya ede Giliki tamowaidi lausoiso 22 unai Paulo ye hedehededeidi wa.

tolehedulaida iya matanaena, ye hebayaoda na yoda laulau se dudulai, yo hinage yababa unai ye gilihaida. ³¹ Unai kulikuli tabuna unai ye wane, “Kaiteya ye henuwa bena ye hededsaesae, ye namwa mo taba Guiyau debanaena ye hededsaesae.”

2

¹ Kagu kahao, huyana yau ya laowa kalimiuyena meta nige hedehedede lakilakidi yo tausibasiba yodi hedehedede ya hepaisowadi, na hedehedede masamasalahadi udiyedi Yaubada yona nuwatu wadawamdi ya lauguguyaeidi kalimiuyena. ² Unai huyana yau maiyamiu meta yogu hineli ya ginauli bena nuwatu maudoidi ya tolegabaedi na Yesu Keliso wasana yo yona boita sataulo ne unai wa wasana ya lauguguyaei.

³ Yo ya laowa kalimiuyena ne meta ma taubasabasagu, yo ma matausigu, yo hinage ma tabutabubugu. ⁴ Yogu wasaduwai yo lauguguya meta nige hedehedede sonosonogadi yo bayabayaodi ya hepaisowadi, na Yaluwa Tabuna iya yona gigibwali ye hemasalaha kalimiuyena. ⁵ Yogu nuwanuwatu ede tabu yomi sunuma kwa toletole tamowai yodi sibasiba unai, na yomi sunuma taba kwa tole Yaubada yona gigibwali unai.

⁶ Iyamo tamowai yodi sunuma se matuwako ne udiyedi sibasiba hedehedededi udiyedi ya hedehedede. Na teina sibasiba ta meta nige teina huya ta tamowaidiyao yo tauwoyaidi yodi sibasiba, siya kabo se gehe. ⁷ Teina saha ta hedehedei ta meta Yaubada yona sibasiba wadawamna. Yona nuwanuwatu ta beyabeyana ye tolewadam na ye hinelinonohaiyako yoda didiga hesabana. Na teina ta meta huyana tanoubu ta sola nige ye tubu na

ye ginaulinonohaiyako. ⁸ Na Dius yodi tauwoyawoya ** nige se nuwatulobai. Taba ena se nuwatulobai kabo Guiyau saesaena taba nige se hesataulo. ⁹ Doha kulikuli tabuna unai ye kuli ye wane,

“Saha Yaubada ye kabinonohai taugadosisiyeina hesabadi meta tamowai matadiyena nige se kita, beyadiyena nige se lapui, yo nige se nuwatulobai.” *(Aisaiya 64:4)*

¹⁰ Na kalidawai Yaubada yona nuwatu wadawadamdi maudoidi Yaluwana Tabuna unai ye hemasalahadima. Matawuwuna Yaluwa ginauli maudoidi ye kitasiywaidi, yo hinage Yaubada yona nuwanuwatu gabwagabwatumdi kabidi ye kata. ¹¹ Nige gonowana tamowai hesau yona nuwanuwatu kabina ta kata, na tenem tamowai ne yaluwana unai ye bom mo kabina ye kata'uyo. Gonogonowana doha Yaubada yona nuwanuwatu meta nige gonowana tamowai hesau kabina ye kata, na Yaubada Yaluwana ye bom kabina ye kata'uyo. ¹² Na kita meta nige tanoubu ta yaluwana ta hai, na Yaubada iya Yaluwana ye haiyamako kalidawai. Unai gonowana Yaubada ginauli maudoidi ye haigaibuidima wa kabidi ta kata. ¹³ Hedehedede maudoidi ta meta nige tamowai yodi siba-sibaena ta hededededi, na Yaubada Yaluwana ye hekatada na udiyedi ta hedehedede na Yaluwa nuwanuwatudi ta hededehemasalahadi Yaluwa tauhaina tamowaidiyao udiyedi. ¹⁴ Yaluwa nige tauhaina nige gonowana Yaubada Yaluwana yona nuwanuwatu ye haidi, matawuwuna ede ye kawayauyauleidi. Yo nige gonowana ye nuwatulobaidi, kaniyona ede teina ta meta Yaluwa Tabuna yona hemasalahadima nuwanuwatudi. ¹⁵ Kita Yaubada Yaluwana tauhaina meta ginauli maudoidi ta nuwatulobaidi, na

** **2:8:** Dius yodi tauwoyawoya meta Paulo yona kulikuli unai ye kuli, teina huya ta unai tauwoyawoya.

tamowai hekadi nige gonowana se kitalobaida yo se nuwatulobainamwanamwaeida. ¹⁶ Doha kulikuli tabuna unai se wane,

“Kaiteya gonowana Guiyau yona nuwanuwatu kabidi ye kata

yo kaiteya gonowana kabo Guiyau ye hededehasahaisai?”

(Aisaiya

40:13)

Na ginauli maudoidi ta gonowana ta nuwatulobaidi matawuwuna Keliso nuwana, iya ede kalidawai.

3

Hinehneli dubu luwanaena

¹ Kagu kahao, huyana yau maidamiu ta miyamiya wa nige gonowana ya hedehededelaowa kalimiuyena doha Yaubada yaluwana tauhaidi udiyedi, na ya hedehededelaowa doha tanoubu ta tamowaidiyao o doha wawayao labahauhaidi Keliso sunumana unai. ² Susu mo ya haiyawa kwa numa, na nige kai kwaikwailolona ya haiyawa, matawuwuna ede kai kwaikwailolona nige gonowamiu. Na teina huya ta ya kitagomiu meta hinage sola nige gonowana kai kwaikwailolona kwa kai, ³ matawuwuna ede komiu sola tanoubu ta miyamiyadi udiyedi kwa miyamiya. Kwa kaikaikalomagigili yo kwa haihaikawayagala'uyoigomiu. Teina ta se hemalahagomiu meta tanoubu ta nuwatudi sola kwa miyamiyawanidi. Yomi laulau ta doha siya nige tausunuma yodi laulau. ⁴ Unai, ena hesau ye wane, “Yau Paulo ya hemuliwatani,” na hesau ye wane, “Yau Apolosa ya hemuliwatani,” teina yomi laulau ta ye hemalahagomiu meta komiu doha tamowaigaibu.

⁵ Na Apolosa meta kaiteya, yo Paulo meta kaiteya. Kai meta heyayai mo tauhaina, na yoma paisowa debanaena ede kwa nuwabui. Na kai kesega kesega kama paisowa

Yaubada ye haidima wa ka ginaulidi. ⁶ Yau like ya kumai na Apolosa iya tauhewahewailadi, na tauhekinidi ede Yaubada. ⁷ Unai like taukumaina yo like ne tauhewailana meta nige se sae, na Yaubada iya like tauhekinidi meta ye saekalili. ⁸ Na like ne taukumaina yo tauhewailana yodi paisowa nuwanuwatudi meta kesega, yo kesega kesega yona paisowa kana kao unai kabo maisana ye hai. ⁹ Matawuwuna yoma labui ta meta kai Yaubada yona taupaisowa, na komiu meta Yaubada yona koya.

Komiu hinage Yaubada yona numa. ¹⁰ Yaubada yona kainauya** unai ede ya hemala taukabinuma sonosonogakalilina na numa kabakabina bayabayaona ya ginauli, na tamowai hekadi ede unai se kabikabinuma. Na taukabinuma kesega kesega ne bena yona kabinuma ne ye kitanamwanamwaei. ¹¹ Matawuwuna nige gonowana tamowai hesau kabakabinuma udoi ye hetubu. Kabakabinuma wa meta ya henonohaiyako, iya ede Yesu Keliso. ¹² Taba ena taukabinuma hesau kabakabinuma ta unai numa ye kabi na yona wawali meta gole, siluba, weku maisalakilakidi, kaiwa o lei o didiyali ye hepaisowadi, ¹³ na yona paisowa ne kabo ye masalaha, matawuwuna Yaubada yona lauhetala mayadaina ne unai kabo ye tole-hemasalaha na kaiwa kalakalasina unai kabo ye lautonogi. Na kaiwa ne kabo tamowai kesega kesega yona paisowa kaniyona mamohoina ye hemasalaha. ¹⁴ Ena numa ye kabi wa nige ye kalasi na sola ye totolo meta kabo yona kainauya ye hai. ¹⁵ Na ena yona numa ne kaiwa kalakalasina unai ye kalasi meta yona paisowa kaniyona maudoina kabo se taukwadalele. Na iya kabo ye maumauli, doha tamowai hesau kaiwa kalapulupululuna ye wasabugabaei. ¹⁶ Taba kwa nuwatulobai meta komiu Yaubada yona

** **3:10:** Yaubada yona kainauya, iya ede Yaubada Yaluwana Paulo ye hesibasiba yona paisowa hesabana.

Numa Tabuna na Yaubada Yaluwana ye miya kalimi-uyena. ¹⁷Ena tamowai hesau Yaubada yona Numa Tabuna ye heyababa, kabo Yaubada tamowai ne ye heyababa. Matawuwuna Yaubada yona Numa Tabuna ne ye tabu, na komiu yona Numa Tabuna ede.

¹⁸Unai tabu kwa bom kwa lupu'uyoigomiu! Ena tamowai hesau yona nuwanuwatu bena iya tanoubu ta sibasibana unai ye sibasibakalili, ye namwa mo taba tanoubu ta sibasibana ne ye tolehesuwala na tamowai iya se kawayauyaulei. Teina unai kabo ye hemala tausibasiba mamohoina. ¹⁹Matawuwuna tanoubu ta sibasibana meta ye hemala nuwanuwatu yauyaulei Yaubada matanaena, doha kulikuli tabuna unai ye wane,

“Tamowai sibasibadi yodi kailupolupo udiyedi Yaubada gonowana kabo ye tolehemasalahadi.” (*Yobi 5:13*)

²⁰Yo hinage ye wane,

“Guiyau tamowai sibasibadiyao yodi nuwanuwatu kabidi ye kata meta siya nige kaniyodi.” (*Same 94:11*)

²¹Unai tabu tamowai debadiyena kwa nuwasaesae. Gin-auli maudoina meta komiu hesabamiu: ²²Yau Paulo, yo Apolosa, yo Kipasi, yo ginauli maudoidi tanoubu ta unai Yaubada ye toledi ta meta kabasaguigomiu. Kwa maumauli o kabo kwa boita, teina mayadai ta udiyedi saha se tubutubu ta yo mayadai sola kabo se laoma udiyedi se tubu – maudoidi meta komiu hesabamiu. ²³Na komiu meta Keliso yona tamowai, na Keliso iya Yaubada yona.

4

Tamowai yodi paisowa tabu kwa hekasagaibuidi

¹Unai bena kwa kitagai meta kai Keliso yona heyayai tauhaina yo Yaubada yona nuwatu wadawadamdi tauk-itahetetedi. ²Ena paisowa se mosei tamowai hesau

unai meta kabo se henuwa bena yona paisowa ne ye ginaulinamwanamwaeidi. ³ Na yau nige ya modekalili ena komiu o tautolehedudulai tamowaidiyao hekadiyao yogu paisowa ta yona namwa yo yona yababa kwa kitasipwai, hinage yau nige ya bom ya kitasipwai'uyoigau. ⁴ Yogu paisowa ta unai ya nuwatui meta nige yababa hesau ya ginauli, na nige gonowana ya hedede ede bena ya dudulai. Na taukitasipwaigau yo tautolehedudulaigau ede Guiyau. ⁵ Unai tabu tamowai hesau yona paisowa kwa kawanamwanamwaeigaibui, matawuwuna Yaubada yona helauhetala mayadaina sola nige ye lage, na bena kwa nayanaya kana sigana Guiyau ye uyoma. Na iya ginauli wadawadamdi teha masigili udiyedi kabo ye hemasalahadi yo hinage tamowai yodi nuwanuwatu wadawadamdi ye tolehemasalahadi. Na tenem mayadaina ne unai tausunuma kesega kesega yona paisowa debanaena kabo Yaubada unai kawanamwanamwa se hai.

⁶ Kagu kahao, yogu hedehedede maudoidi wa udiyedi Apolosa yo yau ka hemala yomi kabakita na bena kalimaiyena hedehedede ta kaniyona kabina kwa kata, doha se wane, “Saha se kuliyako wa^{**} meta tabu kwa saesaedik-waei.” Unai nige gonowana tamowai hesau debanaena na kwa hededsaesae, na hesau kwa hedededobidobiyei. ⁷ Na saha debanaena ku hedede bena kowa ku namwakalili na kabo tamowai hesau? Yom namwanamwa maudoina ne Yaubada ye leyawa. Na ena Yaubada ye leyawa, idohagi to ku hededetausae'uyoigo bena ku bom yom bayaoyena namwanamwa ne ku lobai?

****** **4:6:** Saha se kuliyako wa: Hedehedede ta nige ye masalahakalili. Tausonoga hekadi se wane kaniyona ede kulikuli tabudi, o, Yaubada yona laugagayo, na hekadiyo se wane bena Paulo yona kulikuli wa, na hinage hekadi se wane hedehedede ta kaniyona bena, Taba laugagayo kwa miyawatanidi!

Taba ta matuwa sunuma unai

⁸ Idohagi, yomi nuwanuwatu ede ginauli maudoidi kwa haidiko, yo kwa gogoko, yo kwa hemalawasawasako, na kai meta nigele? Yogu henuwa ede taba kwa hemalawa-sawasa, matawuwuna kai kabo maidamiu ta hemalawa-sawasagoi. ⁹ Na ya nuwatui kai apostolo meta Yaubada ye tolehemulitamolosiyeigai. Kama kao ede doha tamowai iyala unai se haidi se laeidi bena kabo boda matadiyena se unuhemwaloidi. Ka hemala kabatalata-lawasi anelu yo tanoubu ta tamowaidiyao maudoidi kalidiyena. ¹⁰ Keliso debanaena kai kama kao doha yauyaule, na komiu yomi nuwatu bena Keliso debanaena kwa sibasi-bakalili. Kai ka basabasa, na komiu bena kwa bayaokalili. Komiu bena se hekasisiyeigomiu, na kai meta se kitadobidobiyeigai. ¹¹ Huya bagubagunana unai na ye laoma teina mayadai ta meta ka kaihasali yo ka gadomagu, kama kaleko se taputapulisi, se bibihemwahemwaloigai yo hinage nige yoma kabamiya mamohoina hesau. ¹² Hinage nimamaiyedi ka paisowabayao na udiyedi kai yo gogo ka lobaidi yoma miyamiya wa hesabadi. Ena se hededeheyababagai meta ka hededehenamwadi. Ena se hekamkamnagai meta ka nuwadobidobi. ¹³ Ena se hedededobidobiyeigai meta ka hededenamwanamwalau kalidiyena. Ye laoma ee teina mayadai ta unai meta kama kao ede doha tanoubu ta mosomosona.

¹⁴ Ya kulikulilaowa kalimiuwai ta meta nige bena ya hemwadinegomiu. Na komiu natuguwao ya gadosisikaliliyeigomiu, unai bena ya hededehebasibanonohaigomiu. ¹⁵ Keliso wasana ta unai nuwana tauhekatagomiu meta se badokalikalili,** na iyamo tamamiu ne kesega mo. Na huyana Yesu Keliso wasana

**

^{4:15:} Se badokalikalili hedehededenena ne kalina Giliki unai se wane *mulios*, kaniyona ede 10,000.

namwanamwana ya lauguguyaei kalimiuyena wa, unai yau ya hemala tamamiu. ¹⁶ Unai ya kaibwadaigomiu taba saha ya miyamiyaidi ta bena kwa miyawatanidi.

¹⁷ Yomi miyamiya debadiyena ede Timoti ya hetamaliyawa kalimiuwai. Iya meta Guiyau debanaena ye hemala yau natugu na ya gadosisikaliliyei, na yona laulau se namwakalili. Yesu Keliso yogu hemuliwatanina miyamiyadi maudoidi udiyedi kabo ye henuhenuwaisinogomiu. Siya ede saha ya lauhekataedi yogu kabalau maudoina yo dubu maudoidi udiyedi wa.

¹⁸ Hekamiyao kwa nuwasaesaekalili, kana kao doha taba nige ya uyowa kalimiuyena ne. ¹⁹ Na nige bayaona kabo ya laowa kalimiuwai, ena taba Guiyau ye yali, na kabo tauhededesaesae ta ya waseneidi, nige yodi hede-hedede ta se bom mo, na gigibwali saha kalidiyena ne hinage. ²⁰ Matawuwuna Yaubada yona basileiya meta nige hedehedede mo, na Yaubada yona gigibwaliyena ye miyamiya. ²¹ Saha kwa henuwa'usei ede, kaipidipidili ya bahei na ya laowa kalimiuwai o ya laowa ma gadosisigu yo ma nuwatalugu?

5

Laulaubikibiki ekalesiya luwadiyena

¹ Wasamiu ya lapui meta luwamiuyena tamowai hekadi ganawali miyamiyana se miyamiyaei. Tamowai hesau meta tamana mwanena maidana se keno. Saha se ginauli ta meta ye yababakalili na dagela tamowaidiyao hinage laulau ta se subu. ² Na komiu meta kwa nuwasaesae na nige kwa nuwayababa yo kwa mwadine, na laulau ta tauginaulina tamowaina ne nige kami boda ne unai kwa tolehesuwala.

³ Bulumaena yau nige maidamiu, na yaluwaena yau maidamiu, unai laulau ta tamowaina meta kana loina ya

ginauliyako. ⁴ Huyana kwa laomagogoi yoda Guiyau Yesu hesanaena yo yau ede yaluwaena maidamiu na Guiyau Yesu yona gigibwali ede kalimiyena, ⁵ meta tamowai ta kwa moselaei Satani unai, bena tauna ne ye hekamkamna na unai taba yona laulau yabayababadi wa ye hekaiyawasidi, na kabo Guiyau yona tolehedudulai mayadaina ne unai yaluwana kabo ye hemaui.

⁶ Yomi hedehededesaesae ta nige ye namwa. Kabina kwa katakalili meta yisti gagilina gonowana pwalawa maudoina ye hesese! ⁷ Yisti beyabeyana ne kwa haigabaei to kabo kwa hemala pwalawa hauhauna nige yistina. Teina ta kami kao mamohoina ede! Bena yisti beyabeyana ta haigabaei matawuwuna ede Keliso yoda taukiuli mamoen meta se kaitalasyeyiako. ⁸ Unai taukiuli henuwaisinina kaikaigogona ta unai tabu yisti beyabeyana pwalawana ta kai, iya ede laulau yabayababa udoi'udoidi, na bena pwalawa hauhauna nige yistina ta kai, iya ede miyamiya dudulaidi yo hedehedede mamohoidi.

⁹ Yogu leta bagubagunana ya kuliyawa wa meta ya hedede bena tamowai yodi laulau bikibikidi tabu maidamiyao kwa miyamiyakesega. ¹⁰ Nige ya kuli bena dagela tamowaidiyao kwa subudi, siya laulaubikibiki tauginaginaulidi, se mahimahihi yo se kaikailupolupo yo hinage se tabataba'ohu koitau udiyedi. Ena kwa henuwa bena tamowai ne kwa kaihaleidi, meta ye namwa mo taba tanoubu ta kwa laugabaei. ¹¹ Na yogu kulikuli wa kaniyona ede teina: Ena tamowai hesau ye hedede bena iya kami kaha, na iyamo miyamiya bikibikidi ye miyamiyaeyidi, ye mahimahihi, koitau ye tabataba'ohuidi, tamowai ye hedehededehyaheyababadi, ye numanumayauyaule, o ye kaikailupolupo, teina tamowai ta meta tabu maidamiu kwa hebohebodakesega, yo tabu kwa

kaikaigogoi.**¹² Matawuwuna kita nige kada paisowa bena dagela tamowaidiyao ta kitahekasadi yo ta hinelidi. Unai komiu yomi polohe ede taba dubu tamowaidi kwa kitahekasadi.¹³ Dagela tamowaidiyao meta Yaubada kabo ye hinelidi. Doha kulikuli tabuna unai ye hedede ye wane,
 “Ena luwamiuyena tamowai hesau yona miyamiya se yababa meta bena kwa tolehesuwala.” (*Dutelonomi 17:7*)**

6

Lauhetala ekalesiya luwadiyena

¹ Ena tamowai hesau luwamiuyena ma kana kaha se haikawayagala, idohagi to ye laei nige taukawamamohoi udiyedi bena se kitahekasadi yo yona se hineli, na nige ye leyama Yaubada yona tamowai udiyedi na yona se hineli. ² Idohagi, nige kabina kwa kata meta Yaubada yona tamowai kabo tanoubu ta tamowaidiyao se kitahekasadi yo se hinelidi? Na ye saha to nige gonowana pilipili gagilidi ta kwa nuwatuhekasadi yo kwa hinelidi? ³ Nige kabina kwa kata meta kita kabo anelu ta kitahinelidi? Ye namwa mo taba kaiyaulina ta pilipilidiyao ta tolehedudulaidi. ⁴ Unai, ena pilipili doha tenem kwa lobaidi, idohagi to dagela unai tamowai kwa haidi bena se tolehedudulaigomiu? Na siya meta dubu unai nige yodi kabatolo hesau yo nige hekasidi hesau. ⁵ Taba kwa mwadine! Nuwana kami boda ne unai nige tamowai hesau sibasibana iya gonowana kabo yomi haikawayagala ne ye tolehedudulaidi? ⁶ Na luwamiuyena tausunuma

** 5:11: Hebodakesega yo kaikaigogo meta tapwalolo hekoikesegana yo Guiyau yona kaikaigogo tabuna hedehehedededi. ** 5:13: Hedehehede ta bukana hekadiyo meta Dutelonomi 19:19, 21:21, 22:21, 24, yo 24:7.

tamowaina hesau kana kaha ye hai na ye laei tautolehe-dudulai udiyedi na ye lauhetala. Na laulau ta meta nige taukawamamohoi matadiyena kwa ginauli.

⁷ Ena kwa helahelauhetala'uyoigomiu meta ye hemasalahagomiu ede yomi ekalesiya unai Satani ye saedikwaigomiuko. Ye namwa mo taba tamowai hesau ye toledobidobiyeigomiu yo ye lupohaigomiu na yomi namwanamwa ye kaiwahali.** ⁸ Na iyamo komiu meta kwa laulaulupolupo yo laulau yababadi kwa ginaginaulidi, na hinage kwa ginaulidi kami kahao udiyedi. Saha kwa ginauli ta meta ye yababakalili. ⁹ Na kabina kwa katako meta laulau yabayababadi tamowaidiyao nige gonowana se lulau Yaubada yona basileiya unai. Tabu kwa lupo'uyoigomiu yababa te udiyedi, siya ede laulau bikibikidi tauginaginaulidi, koitau udiyedi tautabataba'ohu, tauganaganawali, tau yona hali tau maidana se keno yo sine hinage yona hali sine ye hai, ¹⁰ taukaikaiwahali, taumahimahihi, taunumanumayauyaule, tamowai tauhededeheyaheyababadi, yo taukaikailupolupo. Laulau ta tauginaginaulidi maudoidi taba nige se lau Yaubada yona basileiya unai. ¹¹ Lahinaidi hekamiyao meta teina miyamiya ta kwa miyamiyaidi. Iyamo Guiyau Yesu Keliso hesanaena yoda Yaubada Yaluwana ye deulihe'a'agomiu yo ye tolehesuwalagomiu yona tamowai yo ye kitahedudulaigomiu.

Tauda ta udiyedi bena Yaubada ta hedebasaei

** **6:7:** Ye namwa mo taba tamowai hesau... ye lupohaigomiu: Paulo yona nuwatu meta tabu dagela tamowaidi matadiyena se lauhetala, matawuwuna nige ye henuwa bena dagela tamowaidi ne ekalesiya se kitaheyababadi yodi laulauhetala kabikabidi ne debadiyena.

¹² Hekamiu kwa wane, “Miyamiya maudoidi kalimaiyena meta nige laugagayodi hesau.” Iyamo ya hedede-laowa ede, ginauli maudoidi ta nige gonowana se saguida. Kwa wane, “Miyamiya maudoidi kalimaiyena meta nige laugagayodi hesau.” Iyamo ya wane, tabu se tanuwagaida. ¹³ Hinage kwa wane, “Kai ta kai meta iya bogada hesabana, yo bogada kana paisowa ede kai, na Yaubada kabo ye hetatagwaligwalidi na se gehe.”** Na ya wane, tauda ta kana meta nige laulau bikibikidiyao, na Guiyau tauda ta ye ginauli meta iya yona paisowa hesabadi, yo Guiyau, iya tauda ta tanuwagana ede. ¹⁴ Na Yaubada yona gigib-waliyena boita unai Guiyau ye hetolo'uyoi, yo iya kabo hinage ye hetolo'uyoida.**

¹⁵ Idohagi, nuwamiu ne ye luluhi meta taumi ta, siya Keliso tauna? Hage, gonowana Keliso tauna ya hai na sine tauna ye lokulokunegabaedi moni hesabana unai ya tolekesegai? Nige gonowana. ¹⁶ Idohagi, nige kabina kwa kata meta kaiteya ye patulau waihiu ye lokulokunegabae'uyoi moni hesabana unai, meta siya se hemala kesega?** Matawuwuna ede kulikuli tabuna unai se wane, “Taudi labui kabo se laoma se hemala buluma kesega.” (*Genese 2:24*) ¹⁷ Na kaiteya iya ye patulau Guiyau unai meta iya maiyana siya yaluwa kesega.

¹⁸ Bena laulau bikibikidiyao kwa yabubugabaedi! Yababa hekadi tamowai se ginaulidi meta nige taudi ta se hekalodi, na ena kaiteya laulau bikibikina ye ginauli

**

6:13: Kai... yo bogada... Yaubada kabo ye hetatagwaligwalidi: Kai unai se hedehede, iyamo yodi nuwanuwatu meta laulau bikibikidi nige yodi yababa hesau, matawuwuna tauda kabo se gehe na galewa ne unai Yaubada kabo tauda hauhaudi ye haidima. **

6:14: Ye hetolo'uyoida: Guiyau Yesu yona boita yo yona tolo'uyo unai ye hekitada meta tauda maudoina ye gilihai, nige yaluwa ye bom. **

6:16: Se hemala kesega: Teina ta meta ganawali hedehededena, nige tawasola.

meta tauna ta ye bom ye heyababa'uyoi. ¹⁹ Taba kwa nuwatulobai meta taumi ta iya Yaluwa tabuna yona Numa Tabuna, iya ede ye miyamiya kalimiuwai yo iya Yaubada unai kwa hai. Taumi ta meta nige kwa bom kwa tanuwagaidi. ²⁰ Matawuwuna ede Yaubada meta maisa saesaena unai ye hemaisahaigomiuko. Debanaena taumi ta udiyedi Yaubada kwa hedebasaei.

7

Tawasola miyamiyadi hedehedededi

¹ Yomi leta unai yogu kwa kulikuli kwa wane, “Ye namwa mo taba loheloheyao tabu waihiu gadosisina nuwadi ne unai.”** ² Na yau ya hedede ede teina: Laulaubikibiki ye lakikalili, unai bena waihiu kesega kesega ye bom mwanena yo loheya kesega kesega ye bom mwanena. ³ Loheya bena tawasola unai mwanena waihiu tauna yona gadosisi ye ginauliwatanidi, yo hinage waihiu bena mwanena loheya tauna yona gadosisi ye ginauliwatanidi. ⁴ Maitawasola waihiu tauna ne meta nige ye bom ye tanuwagai na tauna ne meta tanuwagana ede mwanena, yo maitawasola loheya tauna ne meta nige ye bom ye tanuwagai, na tauna ne meta tanuwagana ede mwanena. ⁵ Waihiu, tabu taum ku nuwahi'uyoi, yo loheya, tabu taum ku nuwahi'uyoi. Na ena taba taumi labui kwa talam na bena yomi mahana kwa mosei tapwalolo unai, kabo gonowana kwa miyasuwala huyakubwakubwa. Mulina ne unai meta bena kwa laomakesega'uyo. Teina unai taumi ta yodi gadosisi udiyedi nige gonowana Satani ye nohoigomiu. ⁶ Miyasuwala huyakubwakubwa

** 7:1: Tabu waihiu gadosisina nuwadi ne unai: Hedehedede ta tauhededena wa yodi nuwanuwatu meta tatao maudoidi, maitawasola o taumiyagol-ogolowa, taba tabu se kabilau waihiu unai. Teina unai se laupwano.

hedehededenena ne meta unai talam ya haiyawa na tabu ye hemala yomi laugagayo. ⁷Yogu henuwa taba tamowai maudoina se miyagologolowa doha yau. Iyamo tamowai kesega kesega meta ye bom kana kainauya Yaubada ye mosei unai. Hesau kana kainauya ye tawasola, hinage hesau kana kainauya ye miyagologolowa.

Sibasibauwa yo wabuwabu kadi hedehedede

⁸Na teina meta sibasibauwa yo wabuwabu kadi hedehedede. Ye namwa mo taba se miyagologolowa doha yau. ⁹Na ena nige gonowana taudi ne se nuwahi'uyoidi, ye namwa mo taba se tawasola, to unai kabo taba nige laulaubikibiki nuwadi ne ye laugilihaidi.

Inawase hedehededenena

¹⁰Teina ta hedehedede bayabayaona ya mosei maitawasola udiyedi, nige ya bom ya hedehedede, na Guiyau yona hedehedede, ye wane, waihiu tabu mwanena ye inawasei. ¹¹Ena mwanena ye laugabaei meta bena ye miyagologolowa, o se tolehedudulaidi yo se lautoki na ye uyo mwanena unai. Na loheya hinage tabu mwanena ye inawasei.

Maitawasola ta ukawamamohoi yo nige ta ukawamamohoi

¹²Teina hedehedede ta hinage ya hedede kalimiuyena, nige Guiyau, na yau ya hedede ya wane: Ena ta ukawamamohoi loheya hesau mwanena meta iya nige ta ukawamamohoi, na waihiu ne ye henuwa bena maiyana se miyakesega, meta loheya ne tabu waihiu ne ye ina'inawasei. ¹³Hinage ena ta ukawamamohoi waihiuna hesau mwanena meta iya nige ta ukawamamohoi, na loheya ye henuwa bena se miyakesega, meta waihiu ne tabu loheya ne ye ina'inawasei. ¹⁴Matawuwuna loheya iya nige ta ukawamamohoi meta mwanena yona kawamamohoi ne debanaena Yaubada logulogunaena ye miya. Yo waihiu

iya nige taukawamamohoi meta mwanena yona kawamamohoi ne debanaena Yaubada logulogunaena ye miya. Unai kabo Yaubada nige gonowana ye kitaheyababadi, na yona kitahenamwa ede natumiyao ne kalidiyena na Yaubada logulogunaena se miya.

¹⁵ Na ena loheya o waihiu iya nige taukawamamohoi ye hedede bena mwanena ye laugabaei, meta gonowana kwa talamyeyi na ye lau. Teina nuwanuwatu ta unai meta taukawamamohoi ne unai nige guduguduna hesau. Yaubada ye yoganeida bena nuwadaumwaliyena ta miya.

¹⁶ Na ena ku kabihakahini, kabo idohagina yom kata meta gonowana mwanem ne ku woyaiyama mauli ye hai na nuwadaumwali unai kwa miya?

Yoda mauli kana kao hekadi nige bena ta buigaibuidi

¹⁷ Na kesega kesega, kam kao sahasahana Guiyau ye leyawako wa na kabo Yaubada ye yoganeigo ne, bena unai ku miya. Teina ta meta yau yogu hedehedede dubu maudoidi udiyedi. ¹⁸ Ena loheya hesau se hepelitomeyako na kabo Yaubada ye yoganei, meta yona pelitome ne tabu ye uha'uhalaeyi. Yo kaiteya loheya sola nige ye pelitome na Yaubada ye yoganei, meta tabu se hepehepelitomei.

¹⁹ Matawuwuna tamowai ye pelitome o nige ye pelitome meta nige kaniyona hesau. Na nuwanuwatu saesaekalilina ede Yaubada yona laugagayo miyawatanina.

²⁰ Tamowai kesega kesega miyamiya saha unai ku miya na kabo Yaubada ye yoganeigo ne meta bena unai ku miya. ²¹ Ena kowa heyayai tauhaina na kabo Yaubada ye yoganeigo meta tabu ku nuwapilipili. Na ena solasola hesau ye masalaha bena unai yom yailihai ku hai, bena ku hai. ²² Matawuwuna kaiteya tamowai iya heyayai tauhaina huyana Guiyau ye yoganei, meta iya yona yailihai tamowaina, yo hinage kaiteya tamowai iya

yaiyailihaina na Guiyau ye yoganei meta iya Keliso yona heyayai tauhaina. ²³ Na komiu maisa lakilakina unai ye hemaisahaigomiuko, unai tabu kwa hemala tamowai yodi heyayai tauhaidi na se tanuwagaigomiu. ²⁴ Kagu kahao, kesega kesega beyabeyana kam kao sahasahana wa na Yaubada ye yoganeigo, bena unai ku miya Yaubada matanaena.

Hasala nuwanuwasupudiyao

²⁵ Hasahasalao meta nige kadi hedehehede hesau Yaubada ye leyama. Na yogu nuwanuwatu mo ya hedehehemasalaha, matawuwuna Guiyau yona katekamkamna debanaena ede gonowana yau kwa sunumaegau. ²⁶ Teina mayadai ta meta hewahewaiunu se masamasalaha, unai ya nuwatui ye namwa mo taba mauli miyamiyana saha unai kwa miya ne bena kwa miyamiyaei. ²⁷ Ena mwanem pagapaganina meta tabu ku ina'inawasei, na ena nige ku tawasola meta tabu tawasola nuwanuwatuna ku nuwanuwatui. ²⁸ Na ena ku tawasola meta nige yababana hesau, yo ena hasala nuwanuwasupuna ye tawasola meta hinage nige yababana hesau. Na ena kaiteyadi se tawasola, kabo yodi mauli ne unai pilipili se hekalodi. Unai ede teina ya hedehehasahasaigomiu ta na tabu kwa lulau pilipili ne udiyedi.

²⁹ Kagu kahao, yogu hedehehede wa kaniyona ede teina: Huya ye kubwakaliliko. Unai, teina mayadai ta unai yo huya matada ne unai meta maitawasola tabu se kitakalili yodi tawasola miyana mo unai, ³⁰ yo kaiteya ye nuwadubu yona laulau bena doha nige ye nuwadubu, yo kaiteya ye gwauyala yona laulau bena doha nige ye gwauyala, yo kaiteya gogo hesau ye hemaisa yona laulau bena doha gogo ne nige ye kabihekahani. ³¹ Yo kaiteyadi tanoubu ta gogodiyao se hepahepaisowadi meta tabu

udiyedi se modekalili. Matawuwuna tanoubu ta kabo ye tauwadam.

Tawasola yo Yaubada yona paisowa

³² Yomi mauli miyadi maudoidi udiyedi ya henuwa bena taba tabu kwa hepilipili'uyoigomiu. Kaiteya loheya nige ye tawasola meta gonowana yona mauli ye talamyeyi Yaubada yona paisowa ginaulina yo henuwanamwana unai. ³³ Na loheya maitawasola meta kabo ye mode tanoubu ginaulidi maudoidi udiyedi na ye kaipate bena mwanena nuwana ye henamwa. ³⁴ Unai ginauli labui kabo udiyedi ye nuwanuwatu: Mwanena henuwanamwana yo hinage Guiyau henuwanamwana. Na waihiu nige tawatawasolana yo sine nuwanuwasupuna sola nige ye tawasola meta tauna yo yaluwana ye mose'uyoi Yaubada unai na ye mode Yaubada yona paisowa ginaulina unai. Na waihiu maitawasola meta kabo ye mode tanoubu ta ginaulina maudoidi udiyedi yo kabo idohagina mwanena ye henuwanamwa. ³⁵ Yogu hedehedede ta udiyedi nige ya hekaiyawasigomiu na bena ya saguigomiu kabo laulaududulaiyena kwa miya yo Yaubada yona paisowa kwa ginauli ma nuwamiu maudoina.

Hewali yo hasala taba se tawasola o nige?

³⁶ Na ena tamowai hesau ye nuwatulobai meta yona laulau nige se dudulai waihiu se hededehepatu'usei wa unai, na ye henuwa bena waihiu ne ye tawasolai matawuwuna tauna ne yona gadosisi nige gonowana ye kabinuwahi** meta ye namwa. Teina ta meta nige ba'aya, unai bena kwa talamyeyidi na se tawasola. ³⁷ Na ena tamowai hesau ye nuwabayao, na nige tawasola lelehina

** 7:36: Tauna ne yona gadosisi nige gonowana ye kabinuwahi: Kalina Giliki unai hedehedede ta kaniyona labui, na hesauna ede teina: waihiu ne tawasola bolimaina ye dikwaiyako.

ye lelehi, yo gonowana tauna ne yona gadogadosisi ye kabinuwahidi, na yona hineli ye ginauli bena tabu waihiu se hededehepatu'usei wa ye tawasolai, meta saha ye ginauli ta hinage ye dudulai. ³⁸ Unai, kaiteya ye tawasola meta ye namwa, na kaiteya nige ye tawasola meta ye namwakalili.

Wabuwabu gonowana se tawasola'uyo?

³⁹ Waihiu maitawasola bena ma mwanena se miya ye lau ee mwanena ne ye boita. Na ena mwanena ne ye boita meta kabo gonowana ye tawasola'uyo, na bena Guiyau taukawamamohoyeina tamowaina hesau ye tawasolai. ⁴⁰ Na yau yogu kitahekasa unai meta ye namwa mo tabu ye tawatawasola'uyo. Na Yaubada Yaluwana Tabuna yau hinage kaliguwai, unai yogu hedehedede ta meta yona lauhekataena ya hededehehemalahadi.

8

Kai se kaitalasameyi koitau udiyedi gonowana ta kaidi e nige?

¹ Na yogu kwa kulikulilaoma wa unai meta kai se kaitalasameyidi koitau udiyedi** henamaidi kwa henamaiyeigau. Kabina ta kata meta “kita maudoida ne nuwatulobaina kalidaena”.** Na sonoga ye henuwasae-saeda, iyamo gadosisi meta ekalesiya tauhebayaona ede. ² Kaiteya tamowai ye nuwatui bena ginauli maudoidi kabidi ye kata meta sola nige ye sibasibakalili. ³ Na kaiteya

**

8:1: Kai se kaitalasameyidi koitau udiyedi ne meta suisui bulumadi se hetabuyei koitau matadiyena, na kabo se kaikai. Huya hekadi yodi kaikaigogo se ginauli koitau ne yona Numa Tabuna unai o tamowai yodi numa udiyedi, na huya hekadi buluma ne hinage se lokunegabaei maketi unai. **

8:1: Kita maudoida ne nuwatulobaina kalidaena meta ekalesiya Kolinito unai taumiya wa yodi hedehedede hesau. Yodi hedehedede hekadi Paulo ye kulidi lausoiso 4 unai.

tamowai Yaubada ye gadosisiyei meta Yaubada iya kabina ye kata.

⁴ Unai kai se kaitalasyeidi koitau udiyedi meta doha teina. Kabina ta kata, “Tanoubu ta unai meta koitau siya ginauligaibu”, yo hinage, “Nige yaubada hesau na Yaubada kesega mo.” ⁵ Tanoubu ta yo galewa ne unai ginauli se bado tamowai se kataidi meta siya yaubada yo guiyau, yo tamowai se taba'ohulau udiyedi. ⁶ Na iyamo kita taukawamamohoi kalidawai meta Yaubada kesega mo, iya tamada, yo iya ginauli maudoidi ta tauginaulidi, na kita meta iya hesabana. Yo Guiyau ne meta kesega mo ede Yesu Keliso, na iya kalinawai ginauli maudoidi ye ginaulidi yo iya kalinawai mauli ye leyama.

⁷ Na iyamo taukawamamohoi hauhaudi hekadi meta hedehedede ta kaniyona nige kabina se kata, na koitau taba'ohuidi kabikabidiyao ne udiyedi se manasakalili. Unai, ena kai doha teina se kai, kabo yodi nuwanuwatu ne unai se wane, “Kai ta se kaitalasyeyiko koitau udiyedi.” Na yodi nuwanuwatu meta kai ne ye hebikidi, na unai se bom se henuwapilipili'uyoidi, matawuwuna yodi nuwatulobai ne sola nige se masalahakalili. ⁸ Na kai ne nige gonowana ye laeda Yaubada dedekanaena. Ena nige ta kai meta nige gonowana ye tolehesuwalada, na ena ta kai, meta nige gonowana ta nuwasaesae, matawuwuna Yaubada taba nige ye kitahenamwakaliliyeida.

⁹ Iyamo bena kwa kitanamwanamwa yomi yailihai miyamiyana ta tabu ye hemala kabakalabesibesi tausunuma hauhaudi ne udiyedi, siya yodi nuwatulobai udiyedi se pahili. ¹⁰ Matawuwuna ena tamowai hesau yona nuwatulobai dobidobina ye kitago koitau kabataba'ohuidi numana unai ku kaikai, meta ye hemala kam kaha ne ku kabihekihekita na saha ku ginauliyako wa ye ginauliwatanigaibui. ¹¹ Kam kaha yona sunuma

dobidobina ta, Keliso ye boitako iya hesabana, na iyamo yom sonoga o kata ta debanaena kabo heyababa ye lobai. ¹² Ena yomi laulau ta unai ba'aya kwa ginauli kami kahao udiyedi yo yodi nuwanuwatu kwa hepilipilidi meta teina ta ye hemala yomi ba'aya Keliso unai. ¹³ Unai, ena saha ya kai ta kagu kaha hesau ye hekalabesibesi, meta taba nige suisui bulumana ya kai'uyoi. Teina unai kabo taba nige yona kababeku ya ginauli.

9

Apostolo yodi dudulai

¹ Ye masalahakalili meta yau yailihai tamowaina yo apostolo hesau. Yoda Guiyau Yesu ya kitayako, yo yogu paisowa ta debanaena kwa laoma yomi sunuma kwa tole iya unai. ² Nuwana tamowai hekadi se nuwatu meta yau nige apostolo, na iyamo ya hemala apostolo kalimi-uwai. Matawuwuna komiu meta kabahemamohoiyeigau ede yau Guiyau yona apostolo.

³ Ena tamowai yogu paisowa ta se hededeheyaheyababa meta yogu hededehemasalaha ede teina: ⁴ Idohagi, waila yo kai unai yoma dudulai hesau bena kwa saguigau o nige? ⁵ Yo hinage yoma dudulai gonowana taukawamamohoi waihiuna hesau ka tawasolai na maiyamai ka lau doha apostolo hekadi yo Guiyau kana kahao yo hinage Kipasi. ^{**} ⁶ Unai nuwana yau yo Banaba hinage yoma dudulai ede taba yoma moni paisowana ne ka hekaiyawasi na yomi sagu mo unai ka miyamiya! ⁷ *Kabakita ede teina:* Iyala tamowaina meta nige gonowana ye bom ye hemaisa'uyoi. Yo nige tamowai hesau wine ye kumai na kaniyona ne nige ye kai. Yo hinage mamoe taukitahetetena nige gonowana

** 9:5: Kipasi meta Petelo hesana kalina Alamaiki unai, kaniyona ede weku.

ye kitakitahetete mo na miliki mamoe susuna unai se hai ne gonowana ye numa.

⁸ Yogu hedehedede ta meta nige tamowai yodi nuwanuwatugaibu, na Yaubada yona laugagayo unai hedehedede kesekesegadi ta ye hedehededeidi.

⁹ Matawuwuna Mose yona laugagayo unai ye kuliako ye wane, “Ena bulumakau witi kaniyona kabakabiyawasina unai ye paipaisowa meta tabu kawana ne kwa sumasumagudui.”** (*Dutelonomi 25:4*) Na kwa nuwatui meta Yaubada bulumakau mo hesabana ye nuwanuwatu?

¹⁰ Nigele, na hedehedede ta meta kita kada hedehedede, yo kulikuli tabuna ta se kuli kita hesabada, matawuwuna koya taupaisowaina yo witi tauhekasana se paisowa na yodi nuwatu ede kabo witi ne kaniyona soina tehana se hai ye hemala yodi paisowa maisana.

¹¹ Huyana Guiyau wasana ka hededehemasalaha kalim-iuyena meta doha like ka kumai nuwamiu ne udiyedi. Hage idohagi, gonowana yoma paisowa kaniyona kalim-iuyena ka hai o nige? Kaniyona ne, siya ede tanoubu ta gogodiyao. ¹² Ena tamowai hekadi yodi dudulai bena kwa saguidi meta ye namwa mo taba kwa sagukaliliyeigai.** Na iyamo nige huya hesau yoma dudulai unai ka tolo na ka hedede bena kwa saguigai, na pilipili maudoidi udiyedi ka hekalakasikasinigai na Keliso wasana namwanamwana ta tabu hetataguduguduina hesau ka ginauli.

¹³ Kabina kwa kata meta kaiteyadi Numa Tabuna unai

**

9:9: Bulumakau witi kaniyona kabakabiyawasina unai ye paipaisowa: Bulumakau witi ne se utu'utui yo kabakabiyawasi ginaulina se niuniuli, na unai witi kaniyona udiyedi dahidi se bekuhai. Ede witi kaniyona se kabiyawasi. **

9:12: Ye namwa mo taba kwa sagukaliliyeigai: Paulo ye hedede yodi dudulai ede bena se sagukaliliyeidi, matawuwuna siya meta tamowai bagubagunadi wasa namwanamwana se bahei se laei Kolinito udiyedi.

taupaisowa kadi kai Numa Tabuna ne unai se haihai. Na hinage kaiteyadi kaitalasam kabagabuna milana unai taupaisowa saha se kaitalasameyi ne tehana kabo se hai. ¹⁴ Gonogonowana doha, Guiyau ye hedede meta kaiteyadi wasa namwanamwana se laulauguguyaei bena hinage se saguidi wasa namwanamwana ta debanaena. ¹⁵ Na iyamo teina kabikabi ta nige ya hepaisowadi. Na yau ya kulikuli ta nige yogu nuwanuwatu bena saha hesau kwa ginauli na unai kwa saguigau. Nuwagu yona kabanamwa ede ya paisowa na nige maisana hesau ya hai. Ena unai ya hasali yo ya boita, iyamo taba nige tamowai hesau yogu kabagwauyala ne ye hekaiyawasi. ¹⁶ Na huyana wasa namwanamwana ta ya lauguguyaei meta nige gonowana ya hededetausae'uyoigau matawuwuna Yaubada ye lauheliligau na ya lauguguya. Ahani mo yau, ena wasa namwanamwana ta nige ya lauguguyaei kabo yababa ya lobai!

¹⁷ Ena ya bom yogu nuwatu unai ya talameigau na ya lauguguya, meta maisana kabo ya hai. Na ena nige ya talameigau meta Yaubada yona kaisunuwa yo paisowa polohena ye leyama wa bena ya ginauli. ¹⁸ Unai, yogu paisowa ta kainauyana ede saha? Kainauyana ede teina: Nige ya tolo yogu dudulai wa unai, na wasa namwanamwana ta ya lauguguyaei meta ya lauguguyaei mo na nige unai ya kawamaisa.

¹⁹ Yau meta yailihai tamowaina yo nige tamowai hesau ye tanuwagaigau, iyamo ya toledobiyeigau na ya hemala tamowai maudoidi yodi taupaisowa na unai bena tamowai se bado ya laedima Keliso unai. ²⁰ Na yau ena Dius bodana udiyedi meta ya hemala doha Dius tamowaina hesau, ** na

** 9:20: Ya hemala doha Dius tamowaina hesau: Miyamiya Paulo ye hededeidi ta, siya ede kadi kaleko yo kadi kai yo yodi lauhe'a'a yo tapwalolo kabikabidi yo laulau hekadiyo doha.

unai bena Dios tamowaidiyao ya laedima Keliso unai. Na ena Mose yona laugagayo logulogunaena taumiya bodana udiyedi** meta yau ya hemala doha Mose yona laugagayo logulogunaena taumiya hesau, na unai bena kaiteyadi Mose yona laugagayo logulogunaena taumiya ne ya laedima Keliso unai. Na iyamo yau meta nige Mose yona laugagayo logulogunaena taumiya. ²¹ Na ena ya lau dagela tamowaidiyao siya nige laugagayo logulogunaena taumiya bodana udiyedi, meta yogu miyamiya doha dagela tamowaina hesau, unai bena dagela tamowaidiyao ne ya laedima Keliso unai. Iyamo yau meta Yaubada yona laugagayo nige ya nuwaluluhiyei, na Keliso yona laugagayo logulogunaena ya miya. ²² Na ena ya lau tamowai yodi sunuma basabasadi** udiyedi, kabo ya miya doha tausunumabasabasa ne, na ya kaipate bena ya laedima Keliso unai. Miyamiya ta kabo ya miyaidi tamowai maudoidi udiyedi na unai ya kaipate bena tamowai hekadi ya gilihaidi. ²³ Yogu miyamiya doha teina ta meta wasa namwanamwana debanaena, na unai bena tausunuma maudoidi maidaguwao kabo kainauyana ne ka hai.

²⁴ Kabina kwa katakalili meta heloikailakwa unai tauhelo maudoidi se heloi na iyamo kesega mo kabo kainauya ne ye hai. Unai bena kwa heloinamwanamwa na kabo kainauya ne kwa hai. ²⁵ Taukaiheya maudoidi ena se lau se kaiheya meta bena se kitahetete'uyoidi yo yodi lubulubui laugagayodi maudoidi bena se hemuliwatanidi. Se lubulubui na bena kabo kainauya se hai, na kainauyana

** **9:20:** Mose yona laugagayo logulogunaena taumiya: Siya nuwana dagela tamowaidiyao na se nuwabuiko yo se kawamamohoi Yaubada unai na Mose yona laugagayo se kawakabiyedi.

** **9:22:** Tamowai yodi sunuma basabasadi, ena taba koitau kabataba'ohuidi numadi udiyedi kai se kaidi kabo yodi nuwatu meta maui se lausapuliyako. Nuwanuwatu ta meta Apostolo 8 unai ta hasili.

ne nige gonowana ye miyahai. Na kita ta lubulubui meta kabo yoda nuwatu ede taba kainauya miyamiyahaina ta hai. ²⁶ Unai ede ya heloidudulai na nige doha tauheloi hesau ye heloi na yona kabagehe nige kabina ye kata. Yo ya pwaiti meta nige doha tamowai hesau ye pwaiti na nimana ye tutugaibuidi. ²⁷ Ya kabinuwahi'uyoigau na taugu ta ye hemala yogu heyayai tauhaina, madai ya lauguguya tamowai hekadiyo udiyedi na muliyena kabo Guiyau ye tolehesuwalagau na taba nige kainauyana ne ya hai.

10

Tabu kwa laukwatakwata doha Isalaela huyana se kadau se lau Kanana hesabana

¹ Kagu kahao, saha ye tubu Dius kada kulutubu udiyedi wa tabu kwa nuwanuwaluluhiyei. Huyana Aikupito se pe-sahai meta siya maudoidi Yaubada yalohi ye hemasalaha wa logulogunaena, yo maudoidi se dobi gabwa wa ye taigali na tanona pitapitalina unai se kawasi. ² Maudoidi yalohi yo gabwa wa udiyedi se babatiso na se hemala Mose tauhemuhemuliwatanina. ³ Yo hinage Yaubada kai ye hemasalaha wa maudoidi se kai, ⁴ yo Yaubada numanuma ye mosedi wa maudoidi se numa, iya ede waila weku unai ye didima wa. Na weku mamohoina wa maiyadi se sae yo se dobi, iya ede Keliso. ⁵ Na iyamo tamowai se bado Yaubada nige nuwana se henamwa, unai se boita na sinalediyao wa balabalagaibu wa unai se toletolegaibuidi.

⁶ Ginauli saha se tubuko ta meta se hemala yoda kabakita na unai kabo nuwada tabu ta tolelaedi nuwanuwatu yabayababadi udiyedi doha siya saha se ginaulidi ne. ⁷ Yo tabu koitau kwa taba'ohuidi doha hekadi se taba'ohu koitau udiyedi. Doha kulikuli tabuna unai ye wane, "Tamowai wa se tuli na se kaikai yo se

numa, na kabo se tolo na koitau tautaba'ohuidi yodi taba'ohu laulaudi yabayababadi se ginaulidi.” (Esodo 32:6) ⁸ Yo tabu laulau bikibikidi ta ginaginalidi doha siya hekadi laulau bikibikidi se ginaginalidi wa na mayadai kesega unai meta badodi 23,000 se mwaloi.** ⁹ Hinage tabu Keliso ta lautonogi doha siya hekadi meta Guiyau se lautonogi na mwata se kalasidi ede se mwaloi.** ¹⁰ Yo tabu ta hetahetalapili, doha siya hekadi yodi hetalapili debanaena ede Yaubada yona taukaiunu aneluna ye unuhemwaloidi.** ¹¹ Laulau ta kalidiyena se tubu meta se hemala yoda kabakita. Na kulikuli tabuna unai se kulidobiyedi meta se hemala kita kada hededehebisiba, na kita ede tanoubu ta yona huyagehe mayadaidiyao udiyedi taumiya tamowaidi.

¹² Unai, taba ku nuwatui meta ku tolobayaoko, bena ku kitanamwanamwa tabuyo ku beku. ¹³ Noho kwa miyahekalodi ta meta hinage tamowai hekadi se miyahekalodiko. Na Yaubada nige gonowana ye nuwagabaeda. Taba nige noho hesau ye talamyeyi na yomi bayao ne ye saedikwaidi. Ena noho kwa hekalo meta iya kabo kabakaihale kedana ye hekitagomiu na yomi sunuma ne unai kwa tolobayao.

¹⁴ Unai, kehaguwao, koitau taba'ohuidi bena kwa wasabugabaeidi.** ¹⁵ Yogu hedehedede ta meta tausunuma maudoimiu kami hedehedede, na komiu meta tamowai sibasibadiyao. Unai bena yogu hedehedede ta kwa bom kwa hekasadi na kwa nuwatulobaidi. ¹⁶ Ena ta laomagogoi Guiyau yona kaikaigogo unai, na

** 10:8: Numela 25:9 ** 10:9: Numela 21:1-9 ** 10:10: Numela

16:41-50 ** 10:14: Koitau taba'ohuidi bena kwa wasabugabaeidi: Paulo ye hedede ede tabu se laulau koitau tautaba'ohu tamowaidiyao yodi kaikaigogo udiyedi, matawuwuna ede ena se lau meta se hemasalaha'uyoidi ede siya kadi boda hesau.

waina keyakana lautokina ta mosei Yaubada unai na maudoida ta numa, meta ta patulau Keliso kwasinana unai. Yo pwalawa ta kihi na ta kai meta unai hinage ta patulau Keliso tauna unai. ¹⁷ Na Guiyau yona kaikaigogo pwalawana meta kesega, unai kita maudoida meta boda kesega, kaniyona ede pwalawa ne maudoida ta kaigogoi.

¹⁸ Hage Isalaela tamowaidi kwa nuwatuidi. Kaiteyadi kaitalasam ne tupwana se kai, meta siya hinage se patulau kaitalasam kabagabuna milana^{**} ne unai. ¹⁹ Yogu hedehedede ta kaniyona ede saha, kaitalasam se mosei koitau unai meta kaniyona o nige? Na koitau meta yona gigibwali o nige? ²⁰ Nige, na koitau tautaba'ohuidi ne yodi kaitalasam meta se kaitalasamyeyidi demoni udiyedi na nige Yaubada unai. Nige ya henuwa bena taba komiu kwa patulau demoni udiyedi. ²¹ Nige gonowana Guiyau yona kaikaigogo keyakana unai kwa numa, yo hinage demoni yodi kaikaigogo keyakana unai kwa numa. Nige gonowana kwa patulau Guiyau yona hatahata unai kwa kaikai, yo hinage demoni yodi hatahata unai kwa kaikai. ²² Idohagi, bena Guiyau kwa hekouyalayala? Nuwana kwa bayaokalili na kabo iya?

Taukawamamohoi yona yailihai miyamiyana

²³ Hekamiu kwa wane, “Miyamiya maudoidi kali-maiyena meta nige laugagayodi hesau.” Iyamo ya hedelaowa ede, laulau maudoidi ta nige gonowana udiyedi sagu ta lobaidi. Kwa wane, “Miyamiya maudoidi kali-maiyena meta nige laugagayodi hesau.” Iyamo yoda sunuma unai meta nige gonowana laulau maudoidi ta se hebayaoda. ²⁴ Tabu komiu kwa bom yomi namwanamwa

^{**} **10:18:** Kaitalasam kabagabuna milana meta heyaheyasoni, kaniyona ede Yaubada.

kwa nuwatui, na bena kami kahao yodi namwanamwa kwa nuwatuidi.

²⁵ Suisui bulumadi yaudi kabalokulokune unai se lokuneidi gonowana kwa hemaisadi na kwa kaidi, meta tabu yomi nuwanuwatuyena kwa wane, “Teina ta gonowana ya kai o nige?” ²⁶ Matawuwuna ede, “kaiyaulina ta yo ginaulina maudoidi meta Guiyau iya yona.” *(Same 24:1)*

²⁷ Ena tamowai hesau iya nige tausunuma na ye kaib-wadaigomiu bena kwa lau maidamiu kwa kaikai, na kwa henuwa bena kwa lau, meta saha ye kabinonohai ne kwa haidi kwa kaidi, na tabu kwa henahenamaibuibui haedi kai ta se laolaoma. ²⁸ Na ena taba tamowai hesau ye hed-edelaowa kalimiyuena ede, “Kai ta se kaitalasyeidiko!”, meta tabu kwa kaikaidi, tauhededelaowa ne debanaena yo iya yona nuwatulobai debanaena. ²⁹ Teina ta tamowai hesau ne yona nuwatulobai, nige kowa.

Taba ku wane, “Idohagi to tamowai hesau yona nuwatulobaiyena bena yogu yailihai miyamiyana ye hed-edegudugudui? ³⁰ Ena taba kai ne lautokina ya lautoki Yaubada unai na ma gwaugwauyalagu kai ne ya kai, idohagi to kai ne debanaena bena se hededeheyaheyababagau?” ³¹ Unai ya hededelaowa ya wane, ena saha hesau ku kai, ku numa, o ku ginauli, meta bena ku ginauli Yaubada hedebasaeina hesabana. ³² Tabu tamowai hesau ku henuwapwanopwano, taba iya Dius o Giliki tamowaina, o Yaubada yona dubu tamowaina hesau, ³³ doha yau hinage yogu kaipate ede bena taba yogu miya yo ginauli maudoidi ya ginaulidi ta udiyedi tamowai maudoidi ya henuwanamwadi. Kaniyona ede nige ya bom mo yogu namwanamwa ya nuwatui, na boda yodi namwanamwa ya ginauli, na unai kabo mauli se lobai.

11

¹ Yogu miyamiya ta kwa miyawatanidi, doha ede yau Keliso yona miyamiya ya miyawatanidi ta.

Tatao yo sinesineo yodi laulau tapwalolo koigogona udiyedi

² Ya kawanamwanamwaegomiu matawuwuna ede gin-auli maudoidi udiyedi kwa nuwanuwatuigau, yo hinage saha se hekatagau na ya hekawalaediwa kalimiuyena wa kwa kabihekahinidi yo kwa miyamiyawatanidi. ³ Na ya henuwa bena kwa nuwatulobai meta loheloheyao yodi taukulukulu ede Keliso, waihiu yona taukulukulu ede loheya,** na Keliso yona taukulukulu ede Yaubada. ⁴ Ena loheya hesau ye tapwalolo yo ye hededepeloweta na ma kulusumasumana, meta ye hemasalaha ede yona taukulukulu Keliso meta nige hekasisina hesau kalinawai. ⁵ Na ena waihiu hesau ye tapwalolo yo ye hededepeloweta na kuluna ne nige ye suma meta iya yona taukulukulu** nige ye hekasisiyeyi, kitakitana gonogonowana ede doha waihiu ne kuluna meta yaliyalina. ⁶ Ena taba waihiu hesau kuluna nige ye suma meta kuluna ne taba se yaligabaei. Na kuluyali ne waihiu kalinawai meta ye nuwamwadimwadine, unai ye namwa mo taba kuluna ne

** **11:3:** Loheya, waihiu: Paulo yona leta ta ye kuli meta kalina Giliki unai. Kalinadiyena hedehedede kesega *aner*, na kalina Saliba unai kanyona labui, hewaliyo loheya maitawasola. Gonogonowana doha, kalina Giliki yodi hedehedede *gune* kanyona labui, hasalayo waihiu maitawasola. ** **11:5:** Iya yona taukulukulu: Waihiu maitawasola udiyedi meta iya ede mwanena, na hasahasalao udiyedi, tamadi.

ye suma.^{**} ⁷ Loheya nige gonowana kuluna ye suma matawuwuna ede iya meta Yaubada kana kao yo kaba-hededehehenamwana, na waihiu meta loheya kabahedede-henamwana. ⁸ Matawuwuna loheya bagubagunana wa nige waihiu unai ye tubuma, na Yaubada loheya yauna tupwana ye hai na waihiu ye ginauli. ⁹ Nige waihiu debanaena Yaubada loheya ye ginauli, na loheya debanaena ede waihiu ye ginauli. ¹⁰ Tenem debanaena, waihiu bena kuludi se sumadi na unai se hemasalaha'uyoidi meta siya mwanedi yodi loina gunidiyena. Yo hinage gabemani yodi

****** **11:6:** Ye namwa mo taba kuluna ne ye suma: Leta ta unai meta Paulo nige ye kulihemasalahakaliliyei matawuwuna saha to sinesineo ye henuwadi bena kuludiyao se sumadi huyana se tapwalolo yo se hededepeloweta dubu koigogona udiyedi. Na ena Paulo yona huya tamowaidiyao yodi laulau ta nuwatuidi, kabo unai gonowana kulikuli ta ta nuwatulobai. Kolinito unai sinesineo se bado siya meta yodi yaubada waihiu Apolodaiti yona taupaisowa. Apolodaiti meta tau yo sine taudiyao yodi gadogadosisi kabikabina maudoina yaubadana, na yona taupaisowa wa yodi taba'ohu kabikabina meta taudi se lokulokunedi moni hesabana. Giliki yo Dius tamowaidi yodi kabikabi meta sinesineo maudoidi ne kulusumasumadi. Na Apolodaiti yona taupaisowa waiwaihiudi se bom mo kuludiyao meta nige sumadi. Nuwana dubu unai ekalesiya waiwaihiudi se nuwatulobai meta Yesu debanaena siya yailihai tamowaidi, nige laugagayo hesau guninaena se miya. Ede kulusuma laugagayona se hekaiyawasi. O nuwana udoi, na se nuwatulobai meta huyana Yaubada taba'ohuina unai bena tabu kuludi se sumasumadi, gonogonowana doha Apolodaiti yona taupaisowa wa. Na nige se nuwatulobai meta yodi tapwalolo yo yodi hededepeloweta ne nuwanuwatuna udoi, nige doha Apolodaiti taba'ohuina. O nuwana udoi, doha teina: Huyana se tapwalolo yo se hededepeloweta na kuludi nige se sumadi meta kabo tamowai se henuwapwanopwanodi, kabo se henahenamai yodi taba'ohu laulauna ta saha. Unai Paulo ye kuli ede sinesineo yodi huyatapwalolo yo hededepeloweta unai bena kuludiyao se sumadi.

taukitasipwa debadiyena bena se kulusuma.**

¹¹ Na Guiyau yona nuwanuwatu unai meta waihiu nige ye bom ye tubugaibu yo loheya nige ye bom ye tubugaibu.

¹² Nuwanuwatuna ede, waihiu yona kabalaoma ede loheya, yo hinage loheloheyao yodi kabatubuma ede waihiu, na ginauli maudoidi ta yodi kabalaoma ede Yaubada.

¹³ Hage kwa nuwatuhekasa, taba waihiu kuluna nige ye suma na ye tapwalolo Yaubada unai, kabo kwa kita-henamwa o nige?

¹⁴ Waihiu yo loheya kadi kao udiyedi gonowana nuwanuwatu maudoidi ta kwa kitalobaidi. Taba loheya kuluna ye dau meta kitakitana kalinawai ne ye taumwadimwadinekalili.

¹⁵ Na taba waihiu kuluna ye dau meta kana kao kabahenamwana, matawuwuna ede kulu daudauna Yaubada ye mosei waihiu unai kulukuluna ne kana suma.

¹⁶ Kita yo Yaubada yona dubu maudoidi yoda kabikabi ta meta nige yona udoi hesau, unai nige gonowana tamowai hesau teina nuwanuwatu ta unai ye hededehaikabi.

Guiyau yona kaikaigogo kabikabina

**

11:10: Gabemani yodi taukitasipwa meta kalina Giliki unai Paulo ye kuli, *angelos*. Teina unai hedehedede meta ta hai kalinadaena. Kalinada unai anelu kaniyona ede Yaubada yona hetamali tamowaidi o Yaubada yona taupaisowa. Na kalina Giliki unai kaniyona hesau meta tamowai o gabemani yodi hetamali tamowaidi o yodi tauhewasa. Na taukitasipwa gabemani se hetamalidi hinage se katai ede anelu. Paulo yona huyaena sinesineo maitawasola hekadi mwanedi se kouyalayalaeidi matawuwuna se laulau waihiu hekadi udiyedi, na se laukwatakwataedi. Unai sinesineo ne se heboda'uyoidi na hesadi se tole waihiu hauhaudi. Yodi laukwatakwata wa kabakitana se ginauli meta kuludi nige se sumadi. Na gabemani yodi anelu o taukitasipwa se lohe haedi waihiu hauhauna hesau se lobai, kabo se hekamkamnadi. Na Paulo nige ye henuwa bena dubu se heyababa waihiu tausunuma yodi kabikabi debanaena, unai ye hineli taba tausunuma sinesineo maudoidi se kulusuma.

¹⁷ Yogu hedehedede hekadi'uyo ta udiyedi meta nige gonowana ya hededehetausaegomiu, kaniyona ede yomi laolaomagogoi ne udiyedi yomi laulau se yababa, ede nige namwa hesau kwa lobai. ¹⁸ Saesaekalilina ede teina nuwatu ta: Ya lapuiyako meta yomi huyalaolaomagogoi ne udiyedi kwa hinehineli'uyoigomiu. Na hedehedede ta yogu lapuina unai meta nuwana mamohoi. ¹⁹ Ye namwa ede hinehineli ta ye tubu kalimiuyena, unai kabo ye hemasalahagomiu meta kaiteyadi siya tausunumamamohoi yo kaiteyadi nige.

²⁰ Yomi laolaomagogoi ne udiyedi meta Guiyau yona kaikaigogoi nige nuwanuwatuna hesau kalimiuyena. ²¹ Matawuwuna ede taulagebaguna siya se bom kadi kai se kaidi na nige gonowana kadi kahao se nayaidi yo maiyadiyao se kaikaigogoi. Debanaena ede kami kahao hekadi meta se hasali na hekadi se numayauyaule. ²² Hage idohagi, nige yomi magai kabo udiyedi gonowana kwa kaikai yo kwa numa? O idohagi, bena kwa hedede meta Yaubada yona dubu ne nige kaniyona hesau, na deha tamowaidiyao kwa toledobidobiyeidi? Yomi nuwatu bena kabo ya hatogomiu? Nige gonowana!

²³ Na Guiyau saha ye hekatagau meta hinage bena ya hekawayawa kalimiuyena. Yoda Guiyau Yesu kana walohaina boniyaina wa unai pwalawa ye hai ²⁴ na ye lautoki ye gehe ede ye kihi na ye wane, “Teina ta tangu, komiu hesabamiu. Kabikabi ta bena kwa ginaginauli kabahenuhenuwaisinigau.” ²⁵ Kaikai gehena unai kabo hinage waina keyakana ye hai na ye wane, “Waina keyakana ta meta yau kwasinagu. Teina ta meta talam hauhauna kabahemamohoiyeina. Kabikabi ta bena kwa ginaginauli, na waina keyakana ta yomi huyanumana unai meta ye hemala yau kabahenuhenuwaisinigau.” ²⁶ Teina unai, yomi huyakaikaigogoi udiyedi pwalawa ta kwa kai yo

waina keyakana ta kwa numa meta Guiyau yona boita kwa hedehededehe masalaha ye lau ee kana sigana ye uyoma. ²⁷ Unai ena tamowai hesau pwalawa ta ye kai yo waina keyakana ta ye numa na nige nuwanuwatu dudulaina unai meta tamowaina ne Guiyau tauna yo kwasinana ye kitakitadobidobiyei, ede unai kana giluyoye ba'aya. ²⁸ Tenem debanaena ede kesega kesega bena ye bom ye kitasipwainamwanamwaei'uyoi na kabo pwalawa ta ye kai yo waina keyakana ta ye numa. ²⁹ Matawuwuna ede taba tamowai hesau ye kaigaibu yo ye numagaibu na nige ye nuwatulobai meta teina ta Keliso tauna,** Yaubada kabo iya ye hekamkamna, na kabahegiluna ede ye kaidi yo ye numadi ne. ³⁰ Tenem miyamiya ne debadiyena ede kwa bado meta kwa basabasa yo kwa kasiyebwa, yo hekadiyo ede se boitako. ³¹ Na ena taba ta kitasipwanamwanamwae'uyoida meta nige gonowana Yaubada ye hekamkamnada. ³² Na huyana Guiyau ye hekamkamnada meta ye hesibasibada, unai taba nige tanoubu ta maiyadao ye heyababada.

³³ Unai, kagu kahao, ena kwa laomagogoi kaikaigogoi hesabana meta bena kami kahao kwa nayanayaidi. ³⁴ Ena kwa hasalikalili meta bena yomi magaiyena kwa kaikai, unai kabo nige gonowana kabahegilugomiu hesau ye masalaha yomi laomagogoi ne unai.

Tenem iya ede, na yogu huyalaowa unai kabo nuwanuwatu hekadiyo ya hedededi kalimiuwai.

12

Kainauya Yaubada Yaluwana ye leyama

** **11:29:** Nige ye nuwatulobai meta teina ta Keliso tauna: Hedehedede ta kalina Giliki unai hinage gonowana ta bui ta wane, Ekalesiya bodana nige ye nuwatui.

¹ Na kagu kahao, Yaluwa Tabuna yona kainauya henamaina kwa henamaiyeigau wa bena ya hededehe-masalaha kalimiuwai.

² Kabina kwa kata meta huyana komiu sola nige Yaubada kwa sunumaei, unai tamowai se woyahesuwalagomiu na koitau nige kalinadi kwa taba'ohuidi.

³ Unai bena ya hekatagomiu: Ena tamowai hesau Yaubada Yaluwana yona gigibwaliyena ye hedehedede, meta nige gonowana Yesu ye hededeheyababa. Yo nige gonowana hesau ye wane, “Yesu iya Guiyau,” kana sigana ena Yaluwa Tabuna ede kalinawai.

⁴ Na Yaluwa yona kainauya kadi kao meta udoi'udo, na yodi kabalaoma ne kesega, iya ede Yaluwa Tabuna. ⁵ Dubu luwanaena paisowadi ne meta udoi'udo, iyamo Guiyau kesega mo yona ta paipaisowa. ⁶ Na Yaubada yona paisowa kalidawai kadi kao udoi'udo, iyamo Yaubada kesega ne ye hebayaoda na paisowa ne ta ginaulidi.

⁷ Na Yaluwa Tabuna yona kainauya ye haidima kesega kesega kalidawai meta bena ekalesiya bodadi kabasaguidi.

⁸ Yaluwa Tabuna yona kainauya ye mosei tamowai hesau unai meta sibasiba hedehedededi, yo Yaluwa Tabuna kesegana ta hinage tamowai hesauna unai meta hededesonoga kainauyana ye mosei, ⁹ na tamowai hesauna unai meta sunuma kainauyana, yo hesauna unai meta kabikabihenamwanamwa kainauyana. ¹⁰ Yaluwa Tabuna kesegana ta hinage tamowai hesau unai meta laulau gigigigibwalidi kabaginaulidi gigibwalina ye mosei, na hesau unai meta hededepeloweta kainauyana, yo tamowai hesau unai meta gonowana yaluwa yababana yo yaluwa namwanamwana yodi paipaisowa ye kitalobaidi. Hinage hesau yona kainauya meta gonowana kalina Yaluwa ye mosei unai ye hedehedede, yo hinage hesau yona kainauya meta kalina Yaluwa ye ledima wa ye

hededehemasalahadi. ¹¹ Teina kainauya maudoidi ta meta Yaluwa kesekesegana ta yona paipaisowa, na yona kaisunuwaeina na kainauya ne ye moseidi tamowai kesega kesega udiyedi.

Keliso tauna kesega na yauna se bado

¹² Keliso tauna, iya ede yona dubu, meta kana kao gonogonowana doha tamowai tauna maudoudoina. Tamowai tauna meta kesega, iyamo tauna ne yau udoi'udoi udiyedi Yaubada ye ginauli ede ye hemala tamowai kesega. ¹³ Hinage doha, kita maudoida meta Yaluwa kesega ta unai se hebabatisoida, ede ta hemala boda kesega. Kita hekada meta Dios yo hekada meta dagela tamowaidi yo hekada meta heyayai tauhaidi, hekada hinage yailihai tamowaidiyao, na kita maudoida meta Yaluwa kesegana ta kalidawai.

¹⁴ Yo tamowai yauna ne meta se badokalili na nige yau kesega mo. ¹⁵ Taba kae ye wane, “Yau nige nima, unai yau meta nige tauda ta yauna hesau.” Na iyamo nige gonowana tauda ta unai ye bom ye tolehesuwala'uyoi. ¹⁶ Yo taba beya ye wane, “Yau nige mata, unai yau meta nige tauda ta yauna hesau.” Na iyamo nige gonowana tauda ta unai ye bom ye tolehesuwala'uyoi. ¹⁷ Ena tauda ta yauna maudoina ne meta mata kabo haedi kabalapulapui ede? Yo ena tauda ta yauna maudoina ne beya meta kabo haedi pane yoda kabapanelobaidi ede? ¹⁸ Na iyamo Yaubada tauda ta ye ginauli meta yauda ta ye tolehekahekasadi, na yau kesega kesega yona kabamiya ye nuwatui meta unai ye tole. ¹⁹ Ena taba yau maudoidi ta siya yau kesega meta tauda ta kana kao kabo yona namwa doha saha? ²⁰ Mamohoi, tamowai yauna ne se bado, na iyamo tauna ne kesega mo.

²¹ Na nige gonowana mata ye hededelau nima unai ye wane, “Nige ya henuwago”, yo kulukulu nige gonowana ye hededelau kae unai ye wane, “Nige ya henuwago.” ²² Na tauda ta yauna hekadi meta se basabasa yo se gagilikalili na iyamo tauda ta ye henuwakaliliyeidi. ²³ Yo hinage yauda hekadi nige ta kitahenamwadi meta ta hekasisiyedi yo ta kitahetetenamwanamwaedi. Na yauda hekadi wadawadamdi meta ta sumanamwanamwaedi. ²⁴ Na yauda hekana masamasalahadi na nige ta modekalili bena ta sumadi. Iyamo Yaubada tauda ta ye ginauli na yauda ta ye tolegogoidi na yau gagilidi nige ta kitahenamwa'useidi wa meta Yaubada ye hekasisikaliliyeidi. ²⁵ Unai bena tabu hinehineli ye masalaha tauda ta unai, na yau maudoidi ne bena se haikitakitahetete'uyoidi. ²⁶ Ena tauda yauna ke-sega ye kamkamna meta yau maudoina ne se kamkamna. Na ena tauda ta yauna hesau se hekasisinamwanamwaei meta tauda ta yauna maudoidi ne se gwauyalagogo.

²⁷ Na komiu maudoimiu ta meta Keliso tauna, na kesega kesega meta Keliso tauna tupwano. ²⁸ Ekalesiya bodana luwadiyena meta Yaubada yona tamowai ye toledi. Bagubagunana meta apostolo, helabuina ede peloweta, hehaiyonana meta taulauhekata, na kabo laulau gigigigibwalidi tauginaulidi yo hinage siya kaiteyadi kabikabihenamwanamwa kainauyana kalidiyena, siya kaiteyadi gonowana tamowai se saguidi, yo dubu kitahetetena kainauyana tauhaina, yo hinage kalina Yaluwa ye ledima udiyedi tauhedehede. ²⁹ Na idohagi, bena maudoidi ta siya apostolo, o maudoidi ta peloweta, o maudoidi ta taulauhekata, o maudoidi ta laulau gigigigibwalidi tauginaulidi? ³⁰ Maudoidi ta kabikabihenamwanamwa kainauyana kalidiyena, o maudoidi ta kalina Yaluwa ye ledima udiyedi se hedehede? O bena maudoidi ta kalina Yaluwa ye ledima taulapulobaidi yo tauhedehemasala-

hadi? Nige! ³¹ Na ya henuwa bena kwa kaipate na dubu kabasaguina kainauyadi saesaedi ne Yaluwa ye haidiwa.

Gadosisi ye saekalili

Teina kabo laulau namwanamwakalilina hesau ya hedehemasalaha kalimiuyena.

13

¹ Ena taba tamowai kalinadi udoi'udoi yo anelu kalinadi udiyedi ya hedehedede na nige tamowai ya gadosisiyeidi, meta kagu kao ede doha pate se koi na ye dagudagugugaibu, o doha taukaiheya yodi kabakaiheya peleidena** se koi na dagugugaibuna mo ye laki. ² Ena hededepeloweta kainauyana ede kaliguyena yo gonowana nuwatu wadawadamdi yo sonoga maudoidi ya nuwatulobaidi, yo ena yogu sunuma meta ye lakikalili unai gonowana kuduli ya hededehesigi, na nige tamowai ya gadosisiyeidi meta nige kaniyogu. ³ Ena taba yogu gogo maudoidi ya kainauyaidi taudehadeha udiyedi yo hinage taba ya talamyeigau kaiwa kalakalasina unai se gabugau bena yogu kabahededesaesae, na nige tamowai ya gadosisiyeidi, meta nige gonowana namwanamwa hesau ya hai.

⁴ Gadosisi meta nayatautaubiga yo kabinamwa. Gadosisi meta nige kaikalomagigili, nige hededetausae'uyoi yo nige nuwasaesae. ⁵ Gadosisi meta nige yona laulau se yababa, nige nuwatu'uyoi, nige tautausi'olologaibu yo tamowai yababa se ginauli kalinawai meta nige ye nuwatuhekahinidi. ⁶ Gadosisi meta nige ye nuwanamwa yababa udiyedi, na ye gwaunya miyamiya yo hedehedede mamohoidiyao udiyedi. ⁷ Iya polohe maudoidi gonowana

** **13:1:** Kabakaiheya peleidena meta kana kao doha peleide po'opo'odi aeyani unai se ginaulidi. Taukaiheyamusiki yodi huyakaiheya unai kabo peleide labui se haidi na se koikohedagugudi.

ye baheidi, yo ye sunumatahitahi, yo ye nayatautaubiga, yo pilipili udoi'udoi udiyedi ye hekalakasikasini.

⁸ Gadosisi nige gonowana ye gehe, na taba hedede-peloweta kalimwai, kabo ye gehe. Yo taba kalina Yaluwa ye leyawa unai ku hedehedede, kabo hinage ye gehe. Yo taba sonoga kalimwai, meta hinage kabo ye gehe.

⁹ Matawuwuna yoda sonoga wa tupwadi mo, yo yoda hedede-peloweta wa nige se masalahakalili. ¹⁰ Na ginauli kabinamwanamwaeidi huyana ne unai kabo Yaubada ginauli nige se namwakalili ta ye tolehesuwaladi. ¹¹ Huyana ma wawayagu meta yogu hedehedede yo yogu gadogadosisi yo yogu nuwanuwatu meta doha wawaya. Na huyana ya laoma ya tamowailakilaki meta yogu miyamiya yo yogu nuwanuwatu doha wawaya wa ya tolehesuwaladi.

¹² Teina mahana ta unai ginauli maudoidi yoda kitadi meta doha galasi gaugauna unai tautauda ta kitakita, na muliyena kabo matadaena ta kitanamwanamwaeidi. Mahana ta unai ginauli tupwadiyao mo kabidi ta kata, na muliyena kabo ginauli maudoidi kabidi ta katahegehedi, doha Yaubada kabida ye katako wa. ¹³ Teina ginauli haiyona ta kabo se miyahai: sunuma, nayatautaubiga, yo gadosisi. Na saesaekalilina ede gadosisi.

14

Hedede-peloweta yo kalina Yaluwa ye haidima

¹ Bena gadosisi miyamiyadi kwa haidi se hemala yomi miyamiya saesaedi. Yo hinage Yaluwa yona kainauya taba kwa henuwakaliliyedi, na saesaekalilina taba kwa hai ede hedede-peloweta kainauyana. ² Matawuwuna kaiteya tamowai kalina Yaluwa ye mosei ne unai ye hedehedede meta nige ye hedehededelau tamowai udiyedi na Yaubada unai. Yona hedehedede ta nige gonowana tamowai se nuwatulobaidi, na Yaluwa Tabuna yona gigibwaliyena

ede Yaluwa yona hedehedede wadawadamdi ye hedededi. ³ Iyamo kaiteyadi tauhededepeloweta meta yodi hedehedede ne udiyedi tamowai yodi sunuma se hededehebayaodi, se hededehe-sibasibadi yo hinage nuwadiyao se hededehetaludi. ⁴ Kaiteya tamowai kalina Yaluwa ye mosei unai ye hedehedede meta ye bom mo yona sunuma ye hebayao'uyoi, na kaiteya tamowai ye hededepeloweta meta ekalesiya bodana yodi sunuma ye hededehebayaodi. ⁵ Ya henuwa bena maudoimiu kalina Yaluwa ye lediwa udiyedi kwa hedehedede, iyamo ya henuwakalili meta bena kwa hededepeloweta. Na tauhededepeloweta meta ye saekalili na kabo kalina Yaluwa ye ledima udiyedi tauhedehedede ne. Iyamo gonowana kalina Yaluwa ye mosei ne unai ye hedehedede, ena yona hedehedede ne ye hededehe-masalahadi na udiyedi kabo ekalesiya bodana yodi sunuma udiyedi ye hebayao.

⁶ Unai kagu kahao, ena ya laowa kalimiuwai na kalina Yaluwa ye leyama wa unai ya hedehedede meta yona namwanamwa saha kabo kwa hai? Na ena hededehe-masalahadi o hesibasiba o hededepeloweta o hedede-hasahasa guguyadi ya hedededi kalimiuwai, kabo unai gonowana sagu kwa lobai. ⁷ Gonogonowana doha ginauli nige yahuyahuwadiyao doha higo yo hapu** yo wana kabakaiheyaidi hekadiyo. Ena dagugudi ne nige ye masalahadi meta kabo idohagina wana saha se kaikaiheyai ne tamowai se lapulobai? ⁸ Yo hinage, ena bwagigi daguguna nige ye laki yo ye masalahadi meta kaiteya kabo ye kabinonoha iyala hesabana? ⁹ Unai gonogonowana doha komiu, ena yomi hedehedede nige kwa hededehe-masalahamwanamwaeidi kalinamiu ne udiyedi meta

** 14:7: Hapu meta wana kabakaiheyaidi hesau Giliki tamowaidiyao se hepahepaisowa wa. Hapu mainadi se bado, na kesega kesega ye bom daguguna, na nima gigidi udiyedi se kipikipisi.

kabo idohagi na tamowai yomi hedehedede ta se nuwatulobaidi? Yomi hedehedede ta kabo kwa hededegaibuidi mo.

¹⁰ Tanoubu ta unai kalina se badokalili, na nige hesau bena nige kaniyona. ¹¹ Na ena tamowai hesau yona hedehedede kaniyodi nige ya nuwatulobaidi meta ya hemala laolaoma kalinawai yo iya ye hemala laolaoma kaliguyena. ¹² Unai gonogonowana doha komiu. Kwa henuwakalili bena Yaluwa yona kainauya kwa haidi, unai taba kwa kaibwada Yaubada unai na dubu kabasaguidi kainauyadi ye haidiwa na hepaisowadi udiyedi bena kwa namwakalili.

¹³ Unai, ena kaiteya kalina Yaluwa ye mosei wa unai ye hedehedede, bena ye tapwalolo na saha ye hededeidi wa taba ye hededehehemasalahadi. ¹⁴ Matawuwuna ede, taba ya tapwalolo kalina Yaluwa ye leyama wa unai meta yaluwagu ta ye tapwalolo, na nuwagu ta nige yona paisowa hesau. ¹⁵ Kabo saha ya ginauli? Bena ya tapwalolo yaluwagu ta unai kalina Yaluwa Tabuna ye leyama wa unai, yo hinage nuwagu ta unai ya tapwalolo yau kalinagu unai. Gonogonowana doha, huya hekadi kalina Yaluwa Tabuna ye haiyama wa unai ya wana yaluwagu ta unai, yo huya hekadi kabo hinage nuwagu ta unai ya wana tamowai kalinadi udiyedi. ¹⁶ Taba yaluwam unai Yaubada ku hedehedebasaei kalina Yaluwa Tabuna ye haiyawa wa unai, meta idohagi kabo tamowai hekadiyo siya kainauya ne nige tauhaina se nuwatulobai na maidamwao Yaubada kwa hedebasae? Idohagi kabo se saguigo Yaubada laulautokiyeina ta unai, ena taba saha ku hedehedeideidi ne meta nige se nuwatulobaidi? ¹⁷ Yom laulautoki ne nuwana ye namwakalili, na iyamo nige gonowana sagu ye masalaha tamowai maiyamwao ne udiyedi. ¹⁸ Ya lautoki Yaubada unai meta yau kalina Yaluwa ye haidima wa udiyedi ya hedehededekalili na kabo maudoimiu ne.

¹⁹ Iyamo ekalesiya bodana luwadiyena ya henuwa bena hedehedede haligigi masamasalahadi udiyedi tamowai ya hededehasahasaidi na kabo kalina Yaluwa ye leyama ne unai hedehedede badona ten tausani ya hedehededeidi.

²⁰ Kagu kahao, nuwanuwatu ta yomi nuwatulobaidi udiyedi komiu tabu doha wawayao. Yababa ginaulidi udiyedi komiu taba doha wawayao labahauhaudi, na yomi nuwanuwatu ne udiyedi bena doha tamowai laki-lakidiyao. ²¹ Kulikuli hesau laugagayo bukana unai meta, “Guiyau ye wane, ‘Kalina udoidiyao udiyedi yo laolaoma tamowaidiyao kalinadiyena kabo ya hededelau tamowai ta udiyedi, iyamo nige gonowana se lapulapulaoma kaliguwai.’” *(Aisaiya 28:11-12)*

²² Unai Yaluwa kalina ye moseidi wa meta hekihekinoi** nige taukawamamohoi hesabadi, na Yesu taukawamamohoyeina udiyedi meta nige. Na hededepeloweta meta Yesu taukawamamohoyena hesabadi, na kaiteyadi Yesu nige se kawamamohoyei meta nige. ²³ Unai, ena ekalesiya bodana se laomagogoi na maudoimiu ne kalina Yaluwa ye haidiwa wa udiyedi kwa hedehedede, na luwamiu ne unai nige taukawamamohoi yo tamowai hekadiyo siya laulau ta nige kabina taukata, kabo se hedede ede kami kao meta doha yauyaule. ²⁴ Na ena maudoimiu kwa hedehedepeloweta na nige taukawamamohoi o laulau ta nige kabina taukata tamowaina hesau ye lulaowa luwamiuyena, meta kabo yomi hedehedede wa udiyedi ye nuwamasalaha yo kabo yona ba'aya ye kitalobai. ²⁵ Na yona lapulapui ne unai meta kabo yona nuwanuwatu

** **14:22:** Hekihekinoi ne meta Yaubada yona hekamkamna hekihekinoina. Kaniyona ede, ena Yaubada kalinana nige ta lapulobaidi, meta nige gonowana ta nuwabui, na ta lau hekamkamna hesabana.

wadawadamdi ne se masalaha na ye tulibono yo ye taba'ohu Yaubada unai na ye hededehe masalaha ye wane, “Mamohoi, Yaubada ede luwamiuyena!”

Idohagi kabo Yaluwa yona kainauya ta hepaisowadi tapwalolo unai

²⁶ Kagu kahao, saha ya hedehedede wa nuwamasalahadi ede teina: Ena kwa laomagogoi, hesau kabo ye wana, hesau kabo ye lauhekata, hesau kabo nuwatu wadawadamdi Yaubada ye moseidi wa ye hededehe-malahadi, hesau kabo Yaluwa kalina ye mosei wa unai ye hedehedede, na hesau kabo yona hedehedede wa kaniyodi ye hededehe mahemalahadi. Na ginauli maudoidi kwa ginaulidi ne meta bena ekalesiya bodana kabaheba yodi. ²⁷ Ena tamowai hekadi se henuwa bena kalina Yaluwa ye moseidi ne udiyedi se hedehedede meta bena tamowai labui o haiyona, na bena kesegakesega yona huyahedehedede, na tamowai hesau meta bena hedehedede ne ye hededeyaiyaili. ²⁸ Ena dubu ne unai nige tauhededeyaiyaili, ye namwa mo taba Yaluwa kalina ye moseidi udiyedi tauhedehedede ne se mwanou na yodi kabatuliyena bena se hedehededenogowai se bom kalidiyena yo Yaubada unai.

²⁹ Tauhededepeloweta meta bena yodi labui o yodi haiyona se hededepeloweta, na hekadiyo ne meta bena yodi hedehedede ne se nuwatuhekanamwanamwaei.

³⁰ Na ena Yaubada nuwatu hesau ye hemasalaha taututuli tamowaina** hesau unai meta bena tauhedehedede bagubagunana ne ye kaiyawasi. ³¹ Unai bena kesegakesega yona huya ye hededepeloweta, na unai gonowana kabo maudoimiu hededehe siba yo hededehe bayao

** **14:30:** Taututuli tamowaina: Siya ede taulapulapui. Tauhededepeloweta wa se tolo na se hedede.

kwa haidi. ³² Na tauhededepeloweta ne meta gonowana se bom yaluwadi ne se kabihekahini na yodi huyahedehede huyana se nayai. ³³ Matawuwuna Yaubada meta iya nige hegwapilesi Yaubadana. Iya meta nuwadaumwali Yaubadana.

Ya henuwa taba Yaubada yona tamowai dubu maudoidi udiyedi yodi laulau ne kwa miyawatanidi ³⁴ na sinesineo meta bena se mwanou dubu koigogodi udiyedi na tabu se gegagega.** Na bena se hekasisi, doha laugagayo saha ye hededeyako wa. ³⁵ Ena nuwanuwatu hesau henamaina bena se henamai, meta bena se bom yodi numaena mwanediyao se henamaiyedi, matawuwuna sinesineo dubu udiyedi se hedehedede meta kitakitana ne nige ye namwa.

³⁶ Hage idohagi, yomi nuwatu bena Yaubada kalinana ta kalimiuyena ye tubuma, o ye lage komiu kwa bom mo kalimiuyena? Nige! ³⁷ Ena taba tamowai hesau ye nuwatu meta bena iya peloweta o Yaluwa Tabuna yona kainauya tauhaidi hesau meta bena ye hemamohoiyei ede saha ya kulikulidi ta meta Guiyau yona hedehedede bayabayaodi. ³⁸ Ena taba hedehedede ta ye tolehesuwaladi meta Yaubada kabo hinage iya ye tolehesuwala.

³⁹ Unai kagu kahao, bena kwa henuwakalili taba kwa hededepeloweta, na kalina Yaluwa ye lediwa ne udiyedi tauhedehedede ne tabu kwa hekahekaiyawasidi. ⁴⁰ Na

**

14:34: Sinesineo... bena se mwanou dubu koigogodi udiyedi: Hedehedede ta kaniyona nige ye masalahakalili. Tausonoga hekadi se wane sinesineo tabu se gegagega na unai se hededegudugudu, doha ka kulihemasalaha wa. Hekadiyo se wane sinesineo tabu tauhededepeloweta se nuwatuhekasadi, na hekadiyo se wane tabu huya hesau se hedehedede dubu luwanaena. Yoma kulihemasalahana ne matawuwuna ede Paulo yona hedehededehasahasaidi lausoi 35 unai ye kuli, tabu koigogo unai se henahenamai, na bena yodi numa udiyedi mwanediyao se henamaidi.

ginauli maudoidi ne bena kwa ginaulidi kabikabidi mamohoidi yo dudulaidiyao udiyedi.

15

Wasa namwanamwa nuwanuwatuna saesaena ede Keliso yona tolo'uyo

¹ Kagu kahao, wasa namwanamwana ya lauguguyaeiyako kalimiuyena wa iya ede kwa haiyako yo unai kwa tolobayao wa, ya henuwa bena unai ya henuwaisinigomiu. ² Teina wasa namwanamwana ta iya taugilihaigomiu, ena wasa ya lauguguyaei wa unai kwa sunumatahitahi. Ena nige, meta kabo yomi kawamamohoi ne nige kaniyona.

³ Matawuwuna wasa saha ya haidi wa meta ya hededehekawadiko kalimiuyena, na teina meta hedehedede saesaedi: Keliso ye boita yoda yababa hesabadi, doha kulikuli tabudi udiyedi se kulinonohaiyako wa. ⁴ Ye boita na kabo se tole bwayabwayaena, na mayadai hehaiyonana unai Yaubada ye hetolo'uyoi, doha kulikuli tabudi udiyedi se kulinonohaiyako wa. ⁵ Ede ye taumasalaha Kipasi** unai na kabo ye taumasalaha'uyo saudoudoi-labui wa udiyedi. ⁶ Na huya hesau unai kabo hinage ye taumasalaha kada kahao badodi paihandele (500) yo hagahagana udiyedi. Teina tamowai ta meta se bado sola se miyamiya, na hekadi meta se boitako. ⁷ Na kabo ye taumasalaha Yamesi unai, na kabo ye taumasalaha'uyo apostolo maudoidi wa udiyedi. ⁸ Na gehegehena meta hinage ye taumasalaha yau kaliguyena, na yau meta doha wawaya sola nige yona

** 15:5: Kipasi meta Petelo hesana kalina Alamaiki unai, kaniyodi gonogonowadi, iya ede weku.

huyalabasi mahanana dudulaina ye lagema na se labasi. **
 9 Kaniyona ede apostolo maudoidi luwadiyena yau meta ya mulitakalili. Nige ya namwa taba kwa hedede ede yau apostolo hesau, matawuwuna yau meta Yaubada yona dubu ya kabihenahenayaikaliliyeidi. 10 Na Yaubada yona kabinamwa debanaena ede ya laoma teina kao ta unai, na yona kabinamwa kaliguyena meta nige ye gabaegaibuidi, na ya paisowabayaokalili na kabo kagu kahao hekadiyo ne. Na nige yau, na Yaubada yona kabinamwa kaliguyena wa debanaena. 11 Unai siya yo yau yoma lauguguya ne meta nige yona udoi hesau, na wasa saha ka laulauguguyaei wa meta kwa kawamamohoiyeiyako.

Tauboiboita yodi tolo'uyo

12 Yoma lauguguya wa udiyedi ka wane, Keliso meta tauboiboita luwadiyena Yaubada ye hetolo'uyoiyako. Na idohagi to hekamiyao kwa hedede bena tauboiboita taba nige se tolo'uyo? 13 Na ena taba tauboiboita nige gonowana se tolo'uyo, hinage Keliso meta nige gonowana ye tolo'uyo. 14 Taba Keliso nige ye tolo'uyo meta kabo yoma lauguguya yo yomi sunuma ne nige kaniyodi. 15 Nige tenem mo ye bom na hinage se lobai ede bena kai Yaubada wasalupolupona tauhedehedehemasalahana, matawuwuna ede Yaubada ka hededehemasalaha meta iya Keliso tauboiboita udiyedi ye hetolo'uyoiyako. Ena taba tauboiboita nige gonowana se tolo'uyo meta kabo Keliso yona tolo'uyo wasana ne nige mamohoina.

** 15:8: Yau... doha wawaya sola nige yona huyalabasi mahanana... ye lagema na se labasi: Beyabeyana Paulo ekalesiya ye hewaiunudi. Na iyamo Yesu ye taumasalaha iya unai na ye labasi'uyoi na ye hetolo yona apostolo (Apostolo 9). Paulo kabina ye katakalili meta nige yona dudulai saha hesau na Yesu ye gililai na apostolo paisowana ye mosei iya unai, gonogonowana doha wawaya lelehiyena se labasi meta nige gonowana ye mauli.

¹⁶ Matawuwuna, ena taba tauboiboita nige gonowana se tolo'uyo meta Keliso hinage nige gonowana ye tolo'uyo. ¹⁷ Na taba ena Yaubada Keliso nige ye hetolo'uyoi meta yomi sunuma ne kabo nige kaniyona, komiu meta kabo sola yababa unai ma miyamiu, ¹⁸ yo hinage kabo siya kaiteyadi Keliso unai tausunuma na se boitako meta se taukwadalelekaliliko. ¹⁹ Taba yoda mauli tanoubu ta unai mo hesabana na yoda midi ta tole Keliso unai, kabo tamowai maudoidi luwadiyena meta kita ta katekamkam-nakalili.

²⁰ Na mamohoikalili Keliso meta boita unai ye tolo'uyoko. Tauboiboita maudoidi luwadiyena ye hemala taubagunaidi, yo iya meta doha koya kaidi kaniyona bagubagunana. ²¹ Tamowai kesega unai na boita ye laoma kaiyaulina ta unai, unai tauboiboita yodi tolo'uyo meta hinage tamowai kesega unai ye laoma. ²² Adama debanawai ede maudoida ta boita, na Keliso debanawai ede maudoida ta mauli. ²³ Na iyamo tolo'uyo ta meta ma huyadiyao. Keliso meta Yaubada yona kelikeli kaniyona bagubagunana, na yona huya'uyoma unai kabo yona tamowai maudoidi hinage se tolo'uyo. ²⁴ Na huyagehena kabo ye laoma, na unai Keliso kabo tauloina maudoidi yo gigibwali yo dudulai maudoidi ye hetatagwaligwalidi na yona basileiya kabo ye mosehekawalaei Tamana Yaubada unai. ²⁵ Matawuwuna ede Keliso bena ye lina ye lau ee kana sigana kana waiunu maudoidi ye utukalakalateidi. ²⁶ Waiunu gehegehena kabo ye hekaiyawasikalikaliliyei ede boita. ²⁷ Na ginauli maudoidi meta Yaubada ye tolediko kaena guninaena. Na kulikuli tabuna ye wane, “ginauli maudoidi ede ye tolediko yona gigibwali guninaena.” Hedehegede ta unai ye masalahakalili meta nige ye wane, Yaubada hinage, matawuwuna ede Yaubada meta ginauli maudoidi ye toledi Keliso yona gigibwali

guninaena. ²⁸ Huyana Yaubada ginauli maudoidi ye laeidima Keliso yona laina guninaena, na mulina ne unai kabo natuna ne ye laoma ye hemasalaha'uyoi Yaubada unai. Na kabo Yaubada ye bom ye saekalili ginauli maudoidi kewadiyena yo teha maudoina udiyedi.

²⁹ Ena taba tauboiboita nige gonowana se tolo'uyo, na hesabadi kwa babatISO ne meta kaniyona ede saha? Taba Yaubada nige gonowana tauboiboita ye hetolo'uyoidi, idohagi to tauboita ne hesabadi tamowai se hebabatisoidi? ³⁰ Yo hinage, matawuwuna saha to mayadai badobado udiyedi ma kagu kahao yoma mauli ka talam-gabaeidi? ³¹ Mayadai badobado meta boita ya heka-hekalo. Yogu hedehedede ta meta mamohoina, doha hinage ya gwauyala yo ya hededsaesae debamiuyena, matawuwuna ede yoda Guiyau Yesu Keliso saha ye ginauli yomi mauli udiyedi wa. ³² Ena taba kaiyaulina ta nuwanuwatuna mo debanaena na Epeso unai tamowai hekadiyo kadi kao doha suisui kaikaikalasidi maiyaguwao ka haikawayagala meta kabo namwanamwa saha unai ya lobai? Ena taba tauboiboita nige gonowana se tolo'uyo, meta ye namwa mo tamowai hekadiyo maiyadao ta hedede ta wane, "Nige bayaona kabo ta boita. Unai kwa laoma, ta kaikai yo ta numanuma." ³³ Tabu se lupohaigomiu matawuwuna ede yoda labini yababana kabo yoda nuwanuwatu namwanamwadi ye heyababadi. ³⁴ Saha ya hedede ta meta yomi kabamwadine: Hekamiu

** 15:29: Tauboita... ne hesabadi tamowai se hebabatisoidi: Kolinito tamowaidiyao yodi nuwanuwatu meta se babatISO tauboiboita hesabadi na kabo unai tauboiboita ne mauli nige kana siga se lobai. Yodi kabikabi ta unai se hemasalaha'uyoidi ede se kawamamohoi meta tauboiboita kabo se tolo'uyo. Yodi laulau ta Paulo ye hedede ede yodi kabakita tolo'uyo yona teha unai, iyamo nige ye kawanamwanamwaei, yo nige teha hesau unai ye hedede'uyoi.

nige Yaubada kabina kwa kata. Taba yomi nuwanuwatu se dudulai'uyo, yo taba yababa ginaulidi kwa hekaiyawasi!

Tautolo'uyo taudiyao

³⁵ Na tamowai hesau kabo ye henamai ye wane, “Ido-hagi kabo tauboiboita ne Yaubada ye hetolo'uyoidi? Taudi kadi kao kabo doha saha?” ³⁶ Yomi henamai ne taki ye yababa! Saha kwa kumai meta taba nige hauhauna ye kini kana sigana ena tumana ne ye pwasa. ³⁷ Huyana witi o kai hesau tumana likena kwa kumai meta taba nige kana kao gonogonowana doha kai ne kinikini lakilakina kana kao, na saha kwa kumai ede tuma gaibuna. ³⁸ Na tuma ne kana kao sahasahana unai kabo ye kinima ne meta Yaubada yona nuwatuhekasa unai na ye moseidi tuma ne kesegakesega udiyedi. ³⁹ Hinage tamowai yo suisui maudoidi kadi kao meta nige gonogonowadi. Tamowai kadi kao udoi, suisui kadi kao udoi, manuwa kadi kao udoi, yo yama hinage kadi kao udoi. ⁴⁰ Na nige tanoubu ta ginaulidiyao se bom mo na hinage yada ginaulidiyao. Tanoubu ginaulidiyao yodi didiga meta udoi, yo yada ginaulidiyao yodi didiga ne udoi. ⁴¹ Mahana yona didiga meta kao udoi, na waikena yona didiga ne kao udoi, yo kipwala yodi didiga kadi kao udoi. Na kesega kesega kadi kao meta udoi'udo.

⁴² Tauboiboita yodi tolo'uyo ne meta gonogonowana doha saha ya hededediko wa. Tamowai tauna se tole bwayabwayaena meta kabo ye pwasa, na Yaubada saha kabo ye hetolo'uyoi ne meta nige gonowana ye pwasa. ⁴³ Tauda ta se tole'useidi ne meta kadi kao nige se namwa, na Yaubada ye hetolo'uyoida ne meta ma didigada. Tauda ta se toledi meta basabasadi, na se tolo'uyo meta ma gigibwalidi. ⁴⁴ Tauda tanoubu ta yona meta kabo se tole, na ye tolo'uyo meta yaluwa yona. Ena tanoubu ta unai na tauda, hinage yaluyaluwa unai meta tauda.

⁴⁵ Doha se kuli-yako, tamowai bagubagunana, Adama, “ye hemala tamowai maumaulina.” (*Genese 2:7*) Na Adama gehegehena wa ede Keliso, iya meta yaluwa, na iya mauli tauhaihayamana ede. ⁴⁶ Unai ta kita ede yaluwa nige ye bagunama, na buluma ye bagunama. Yaluwa tamowaina wa meta ye mulitama. ⁴⁷ Tamowai bagubagunana wa Yaubada ye ginauli meta bwatano unai, na helabuina ne meta galewa ne unai ye laoma. ⁴⁸ Tanoubu ta tamowaina maudoida tauda kadi kao meta gonogonowana doha tamowai bagubagunana bwatano unai Yaubada ye ginauli wa. Na galewa tamowaidiyao taudi kadi kao ne hinage doha tamowai galewa ne unai ye dobima wa. ⁴⁹ Doha ede kita, kada kao ta meta doha tanoubu ta tamowaina bagubagunana wa, na huya hesau kabo hinage kada kao gonogonowana doha galewa tamowaina wa.

⁵⁰ Kehaguwao, yogu hedehe-dede ta kaniyona ede teina: Buluma unai tauda ta nige gonowana se mwalaesae Yaubada yona basileiya unai, yo ginauli kabo se taukwadalele ta meta nige gonowana yodi tupwa ginauli miyamiyahaidi ne udiyedi.

⁵¹ Kwa lapulaoma kaligu wai, kabo hedehe-dede wadawadamna hesau ya hedehehemasalaha kalimiuyena: Taba nige maudoida ta boita, na kabo maudoida Yaubada ye buida ⁵² mahanakubwakubwa unai, doha mata laugoduna. Na huya gehegehena ne unai teina ta kabo ye tubu, iya ede bwagigi gehegehena kabo se yuhi. Kaniyona ede bwagigi kabo se yuhi, na daguguna ne unai tauboiboita kabo se tolo'uyo na taudi hauhaudi nige gonowana se pwasa meta kabo se haidi, yo kita taumi-yamiya ta Yaubada kabo ye buida na tauda ta kabo ye hehauhaudi. ⁵³ Matawuwuna ede tauda kabo ye pwasa ta bena ye bui kabo taba nige gonowana ye pwasa, na tauda kabo ye boita ta bena ye bui kabo taba nige

gonowana ye boita. ⁵⁴ Na huyana teina ginauli maudoidi ta se tubu meta kabo kulikuli tabuna yona hedehedede hesau ye laoma ye masalaha, ye wane, “Yaubada boita ye saedikwaiyako.” (Aisaiya 25:8)

⁵⁵ Yo hinage ye wane,

“Boita, kamwasa saha unai bena ku saedikwaigai?

Na haedi yom kabahekamkamnagai ede?” (Hoseya 13:14)

⁵⁶ Boita yona gigibwali ede yoda laulau yababadi, siya doha gwaligwali ye hekamkamnada, na yababa ne yona bayao meta laugagayo unai ye laoma. ^{**} ⁵⁷ Na Yaubada ta lautokiyei! Iya ye hebayaoda na yoda Guiyau Yesu Keliso debanaena ede gonowana boita ta saedikwai.

⁵⁸ Unai kagu kahao, bena kwa tolodayao na tabu kwa sigisigi! Yaubada yona paisowa taba bena kwa ginauli ma nuwakohihaimiu. Na bena kabina kwa kata meta Guiyau hesanaena yomi paisowa maudoidi ne nige kwa gabagaibuidi.

16

Monitole Yaubada yona tamowai hesabadi

¹ Na yomi henamai bena idohagi kabo Yelusalema unai ekalesiya yodi moni yomi tanotanoina wa ^{**} meta ya hedede ede taba teha Galatiya unai kabikabi saha ya hekatadiko wa kwa hemuliwatani. ² Unai taba sabati maudoidi mayadaidi bagubagunadi udiyedi bena kesegake-sega moni lakina saha ye lobai ne unai tupwana ye toletolehesuwala ye bom yona numaena. Na tabu moni

^{**} **15:56:** Yababa... yona bayao meta laugagayo unai ye laoma: Loma 7:8 unai Paulo ye hedehemasalaha meta yababa kabakitalobaina ede laugagayo, na ba'aya laugagayo ye hai na ye lupoida na henuhenuwa yabayababadi udoi'udo'i ye hemasalahadi kalidawai. ^{**} **16:1:** Moni yomi tanotanoina:

Yodi monitano wa kaniyona meta Yelusalema unai hasahasali lakilakina se hekalo na moni ne unai bena ekalesiya se saguidi.

tanoina hesabana kwa nayanayaigau. ³ Na yogu lagewa ne unai kabo tamowai kwa kaisunuwai'useidi wa kaba-hemamohoiyeidi pepwana ya kulidi na ya moseidi, na kabo yomi kainauya ne se baheidi na ta hetamalidi se lau Yelusalema. ⁴ Na ena taba kwa nuwatui meta ye namwa, kabo maidaguwao ka lau.

Paulo yo Timoti yodi kadau

⁵ Yogu nuwatu bena kabo ya lau Masedoniya na menai kabo ya laowa kalimiuyena. ⁶ Na nuwana kabo metai yau maidamiu ta miya huyana ye katuloha, o kabo huyagwagwama nawalaidi maudoidi ne metai ta miyai, na kabo kwa hetamaligau ya lau haedi yogu kabalau ne unai. ⁷ Na teina huya ta nige ya henuwa bena ya laowa kalimiuyena mahana kubwakubwa mo na ya laugabaegomiu, na ya henuwa taba yau maidamiu ta miya huyana ye katuloha, ena taba Guiyau yona talam. ⁸ Na yau meta sola kabo Epeso unai ya miyamiya ye lau ee Pentekosi mayadaina, ⁹ matawuwuna ede paisowa ma gigibwalina kamwasana meta ye tasokema kaliguwai. Iyamo inai meta tauhewaiunugau se bado.

¹⁰ Ena Timoti ye laowa kalimiuwai meta bena kwa kitalau unai kabo taba nige saha hesau ye matausei. Matawuwuna iya hinage Guiyau yona taupaisowa, gonogonowana ede doha yau. ¹¹ Unai tamowai tabu iya se kitakitadobidobiyei. Na yona huyadalahai mayadaina ne unai taba kwa sagui na nuwadaumwaliyena ye uyoma kaliguwai. Matawuwuna ya nayanayakalili bena taba maiyanao taukadau ne ya kitadi.

¹² Na kada kaha Apolosa meta ya hededelau unai bena taba kami kahao taulaoma wa maidanao se laowa, iyamo nige ye henuwa. Na ena taba yona solasola ye lobai, kabo ye laowa.

Hededehebasiba

¹³ Bena kwa kitanamwanamwa. Sunuma ta unai kwa tolobayao. Bena nuwamiu se bayao! Bena kwa bayao!

¹⁴ Na ginauli maudoidi kwa ginaulidi ne meta bena gadosisiyena.

¹⁵ Kagu kahao, kabina kwa kata meta Setepanasi yo yona numa tamowaidiyao siya taunuwabui bagubagunadi teha Akaiya unai, na siya ma nuwakohihaidi na Yaubada yona tamowai udiyedi se haihaisagusagu. ¹⁶ Ya hededehebayaogomiu ede tamowai doha teina, siya paisowa ta unai taupatulau yo taupaisowabayao, meta bena kwa kawakabiyeidi. ¹⁷ Huyana Setepanasi yo Potunatasi yo Akaikasi se laoma se kitagau na se labinigau meta ya gwauyalakalili. Kaniyona ede ginauli saha udiyedi nige gonowana kwa saguigau wa meta udiyedi se saguigau.

¹⁸ Siya meta nuwagu se hebayao doha komiu hinage se hebayaogomiu. Tamowai doha teina taba ta hekasisiyeidi.

Lautoki

¹⁹ Ekalesiya bodadiyao teha Eisiya unai yodi lautoki se hetamaliyawa kalimiuwai, yo hinage Akuila yo Pilisila yo yodi numaena ekalesiya bodana taulaolaomagogoi meta se lautokiyeigomiu Guiyau hesanaena. ²⁰ Kada kahao maudoidi inai meta hinage yodi lautoki se hetamalidiwa kalimiuvena. Bena gadosisi mamohoina unai** kwa hailaulautokiyeigomiu.

²¹ *Yau Paulo lautoki ta meta ya bom nimaguyena ya kuliyawa.*

²² *Taba tamowai hesau Guiyau nige ye gadosisiyei meta hededeheyababa kabo iya kalinaena. Malanata! ***

** **16:20:** Gadosisi mamohoina unai: Paulo ye kuli, sumtai tabuna unai, na sumtai tabuna meta yodi gadosisi hekihekinoina. ** **16:22:** Malanata meta kalina Alamaiki, na kaniyona ede, "Oo Guiyau, ku laumwamwayauma."

1 Kolinito 16:23

58

1 Kolinito 16:24

²³ *Ya tapwalolo taba Guiyau Yesu yona kabinamwa ye miya kalimiuyena.*

²⁴ *Yogu gadosisi ye laowa Yesu Keliso tausunumaeina maudoimiu kalimiuyena. Mamohoi.*

Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: The New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini

copyright © 2007, 2013, 2017, 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-07-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 14 Jul 2021

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a